

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНЕРСЬКОГО ТОВАРИСТВА «СВІТЛО НА СХОДІ»

ВІРА і ЖИТТЯ

5•2019

Ти був правий,
ПЕТРОВИЧУ!

Царство Боже
ВСЕРЕДИНИ НАС

Незабутнє
ВІДВІДУВАННЯ

Віра чи
МАРНОВІРСТВО?

ЛЮБОВ
НЕ ПОВОДИТЬСЯ НЕЧЕМНО

© Sabphoto / shutterstock.com

ЛЮБОВ НЕ БЕЗЧИНСТВУЄ

Слово «безчинство», або «нечемність», означає порушення загальноприйнятих норм порядку. Іще воно означає неповагу до загальних, визначених для всієї людської спільноти, принципів.

Безчинствувати – це означає поступати всупереч існуючих стандартів, тобто *не по чину* (де *чин* – стародавнє слово зі значенням «лад», «порядок»).

Конкретно у людських стосунках безчинство проявляється у неповазі до інших людей: у розмові не вислуховувати іншого, перебивати, зверхньо ставитися до співрозмовника. Коли ми зневажливо ставимося до старших або різко розмовляємо з людиною, тим самим указуючи їй на її місце, – ми діємо не за чином, тобто без чину, отже безчинствуємо.

Неповага до церковного устрою, бунт проти того, що не по-нашому, їдкий осуд дітей Божих, зневажливе ставлення до слабких або людей, позиція яких відрізняється від нашої, – це безчинство, або відсутність справжньої любові, тому що любов не безчинствує.

Сьогодні, наприклад, дуже опукло, різко, неприкрито безчинство проступає у соціальних мережах: неприхована зневага, осміювання навіть тих, кого вважаємо братами і сестрами у Христі. Ідуть у хід образливі слова, приниження, коли хтось не підтримує нашу позицію.

Особливо ганебно виглядають політичні баталії тих, хто вважає себе християнами...

Любов не безчинствує...

Дуже гарна нагода визначитися, а чи любимо ми взагалі. Що є керів-

ним принципом нашого життя: любов чи, можливо, самі лише амбіції, гординя, які ми рядимо в достоїнство, якими хвалимося.

У матеріалах цього номеру ми намагаємося зрозуміти, а чи не знаходимося ми в омані, чи дійсно маємо цей сокровенний дар – Божественну любов, яка робить благословенними нас і тих, хто нас оточує.

Тема надзвичайно важлива, тому що «хто не любить, той не пізнав Бога...»

Василь ДАВИДЮК,
головний редактор

У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.

Бл. Августин

Джерело

День настане замість ночі,
Час – мов річка та біжить.
Можуть всі, хто лише хоче,
З джерела живого пити.

Хто стомився, спрагу має,
Морок хоче подолать –
Хай до нього припадає,
Переможно щоб співать.

День сьогодні небувалий,
Бо бринить вода жива.
О, зніміть же покривало,
Що вам очі закрива!

Тож підходьте ближче, люди,
До живого джерела.
В нім всі змиєте облуди,
Щоб душа знов ожила.

Джерело наше – Спаситель –
Промовляє нам з хреста:
«Мої друзі, освіжити
Ви не хочете вуста?»

Микола ВОДНЕВСЬКИЙ, 1955 р.

В НОМЕРІ:

4	Проповідь	Сергій МОРОЗ
	КУДИ ПІТИ?	
7	Герої віри	А. М. САРАПИК
	ІВАН СТЕПАНОВИЧ ПРОХАНОВ	
8	Про Слово вічне	Святитель ЛУКА
	ЦАРСТВО БОЖЕ ВСЕРЕДИНІ НАС	
10	Есе	Надія ОРЛОВА
	СЛОВО І ДІЛО	
12	Проза	Жанна ВАКУЛЬСЬКА
	ПЕРШЕ ПОБАЧЕННЯ	
15	Точка зору	Юрій СИПКО
	ЛИСТ ІЗ ЗАПИТАННЯМ	
17	Мала кафедра	Віктор ТАНЦЮРА
	ЛЮБОВ НЕ ПОВОДИТЬСЯ НЕЧЕМНО	
18	Духовна стаття	Лотар ГАССМАНН
	ВІРА ЧИ МАРНОВІРСТВО?	
22	З нашої історії	Вальтер ТЛАХ
	НЕЗАБУТНЄ ВІДВІДУВАННЯ	
26	Некролог	Павло МИНАЄВ
	ТИ БУВ ПРАВИЙ, ПЕТРОВИЧУ!	
28	Пережите	Шириной ДОСОВА
	БОРИСКА І ПЕТРУСЬ	

Якщо вам доводилося змінювати місце проживання, згадайте, чим ви керувалися при пошуку нової церкви? Зазвичай рішенням приєднатися до нової громади передують знайомство з наявними церквами, аналіз усіх за і проти.

Уявімо, що навколо нас знаходяться церкви, дуже схожі на ті, яким апостол Павло писав свої послання. Яку б із них ви обрали? Членом якої громади захотіли б стати?

Мені близька за духом церква у Филипах. Приваблюють також громади в Ефесі та Колосах. Викликає інтерес навіть церква у Римі. А от коринтська громада мене приваблює мало. «Чому? – запитує себе. – Адже в ній чимало активних, здібних, талановитих, розумних і шановних людей».

Як мені бачиться, основною проблемою віруючих церкви у Коринті був дефіцит любові. З Першого послання апостола Павла ми дізнаємося, що в Коринті були обдаровані і красномовні християни, проте це мало допомагало у вирішенні їхніх духовних проблем. Брак любові часто призводить до виникнення суперництва, гордості та розбрату. І апостол Павло прекрасно це знав. Тому він написав віруючим у Коринті, у чому полягає справжня християнська любов-агапе (1 Кор. 13). Грецьким словом «агапе» (αγάπη) називається вищий, безкорисливий прояв любові. Це слово використовується у Новому Заповіті для визначення Божої любові до людини, а також жертвовної любові між людьми.

Апостол Павло говорить про агапе, що вона «не поводитьсья

нечемно» (не безчинствує. – Ред.). Саме це його твердження буде предметом нашої особливої уваги. Що таке безчинство? Як воно проявляється? Словники кажуть, що безчинство – це відсутність «чинності», негідна поведінка, нестриманість, бешкет тощо.

Слід зауважити, що така поведінка деяких віруючих у Коринті, на загальному тлі їхньої громади, була скоріше винятком, аніж правилом. Згідно з Новим Заповітом, любов і повага до ближнього були відмінною рисою послідовників Ісуса Христа і апостолів. Павло у Посланні до галатів пише: «І знаєте ви, що в немочі тіла я перше звіщав вам Євангелію, ви ж мою спокую в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов Ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса!» (Гал. 4:13–14). Апостоли були взірцем

це пише апостол Павло у Першому посланні до коринтян.

Однією з проблем цієї церкви був поділ віруючих на групи, суперництво і суперечки: «Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами суперечки. А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлів, а я Аполлосів, а я Кифин, а я Христов» (1 Кор. 1:11–12). Апостол Павло, який проголошує у своїй проповіді, що воскреслий Христос є істинний Син Божий, Господь і Спаситель, не міг залишатися байдужим до розділень серед віруючих. Оскільки окремі групи в Коринті проголошували своїми лідерами різних людей, Павло переводить їхній погляд на Бога: «...ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що родить» (1 Кор. 3:7).

У громаді Коринта також мали місце тяжби, і деякі віруючі зверта-

ногам: «Ви мені непотрібні» (1 Кор. 12:21).

Схоже, що зовнішній вигляд окремих віруючих теж виходив за межі пристойності (1 Кор. 11:4–16). Апостол у своєму листі докладно пояснює, як належить

© Nailia Schwarz / shutterstock.com

виглядати чоловікові та дружині у церкві.

Крім того, поведінка деяких християн у Коринті часом мезувала з неподобством, вони перебували один одного в церкві, наполягаючи на своєму (1 Кор. 14:26–35). Ці віруючі навіть поставили під сумнів апостольство Павла, змусивши його захищатися: «Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, – то не справа моя перед Господом? Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, – ви бо печать мого апостольства в Господі» (1 Кор. 9:1–2).

Наведені аргументи свідчать про те, що коринтська церква втратила орієнтири благочестя (це дуже нагадує сучасний лібералізм: усе відносно, і кожен сам вирішує, що є істина). У результаті церква дедалі більше страждала від поведінки плотських віруючих. Думаю, це відлунувало болем у серці Павла. Адже він, коли перебував із ними, навчав їх зовсім іншого, мріяв привести їх до істинної святості.

Мудрість Павла полягала в тому, що він не тільки викривав коринтян, але й показував «шлях кращий». Апостол навчив їх будувати нові стосунки, засновані на

любві. Тільки любов-агапе – джерело всіх християнських чеснот – могла вивести коринтських віруючих на правильний шлях. Любов допомагала віруючим із ворогуючих груп примиритися один із одним. Вона ж ставила заслін нігілізму, який паплюжив духовні цінності, ідеали, норми моральності та культури. Павло закликає церкву усвідомити, що любов-агапе виражається у глибокій повазі до ближнього. Вона піклується і про бідних, і про всіх нужденних. «Любов не поводитьсья нечемно», тобто не каже грубощів, не робить поганих учинків, навпаки – поводитьсья пристойно, шанобливо, чемно і пристойно.

Така любов залишається предметом захоплення і в наші дні. Метью Генрі так описує любов-агапе:

«Любов остерігається, щоб не перейти межі пристойності: "любов не бешкетує". Вона не робить нічого, що було б не до місця або не на часі, але з усіма чемна і доброзичлива. Вона ставиться з повагою і пошаною до тих, хто стоїть вище, із милосердям і поблажливостю – до тих, хто нижче, із ввічливістю та доброзичливістю – до всіх. Вона не порушує порядок, не зводить усіх людей до одного рівня або рангу, але

Куди піти?

любві, смирення і ніжної турботливості, як написано: «Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам» (1 Сол. 2:7–8). Про Филимона, співробітника Павла і Тимофія, сказано: «Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате» (Филим. 1:7).

Таким чином, перші християни в більшості своїй якраз вирізнялися спроможністю любити, приймати і вмщати інших, ставитися до людей з належною повагою. Однак безчинство, подібно до бур'яну, часом виказує себе і серед щирих учнів Христа. Саме про

лися до мирських суддів (1 Кор. 6). Така практика не тільки принижувала християнство в очах світу, але й руйнівно діяла на саму церкву.

Павло згадує також і проблему дискримінації віруючих із незаможних родин (1 Кор. 11:20–22). В одних християнських громадах звичайні суперечності між панами і рабами, багатими та бідними, знатними і простими втрачали свою гостроту або взагалі зникли, тоді як в інших розбіжності ще зберігалися.

Очевидно також, що деякі коринтські віруючі не мали близьких стосунків один із одним. Часом неповагу виказували навіть до служителів. Павло перестерігає непорядних такими словами: «...око не може сказати руці: "Ти мені непотрібна", або голова знов

© musicman / shutterstock.com

дотримується встановлених Богом відмінностей між людьми і поводить відповідно до свого становища, займається своєю власною справою і не втручається у справи інших, не критикує, не принижує поведінку інших».

Девід Пріор доповнює сказане вище:

«Любов... долає спокусу реагувати на несправедливість у брутальній або егоїстичній манері. Усе це властиво звичайній людині, але Ісус ніколи не допускав примусу або провокації».

Що можна сказати про безчинства у християнському середовищі за наших днів? Чи впливає світський спосіб життя на церкву так, як він колись впливав на громаду в Коринті? Слід визнати, що, на превеликий жаль, безчинство усе ще зустрічається у взаєминах між віруючими. Біблія пояснює це гріховною зіпсованістю людини (Рим. 7:18–20). Егоїзм, як прояв цієї зіпсованості, штовхає людей на неповагу до інших. Ображаючи ближнього, людина думає, що захищає себе.

Безчинство у вигляді суперечок, підвищеного тону, нещановливого ставлення можна й сьогодні зустріти під час обговорення

віруючими організаційних і ділових питань. Безчинні різють «правду-матку», енергійно жестикулюючи, і не підозрюють, що ними керує аж ніяк не любов-агапе.

Прояв неповаги віруючими стосовно один одного можна пояснити почасти впливом «пролетарської культури» радянського часу. Комуністична ідеологія, хоча вона й перестала панувати на пострадянському просторі, не жита повністю, наслідки її відчутні донині. Чим голосніше і жорсткіше людина висловлює свою думку, тим більш упевненою і принциповою вона виглядає в очах оточуючих.

Під впливом радянської культури перекручено сприймається і євангельська теза про царське священство всіх віруючих (1 Петр. 2:9). Далеко не всі християни віддають собі звіт у тому, що поведін-

ка царя і священника має відображати благородство і відповідати найвищим стандартам. Нехтування етикетом веде до грубості та інших сумних проявів радянського (безбожного) минулого. Безчинство завжди токсичне. Воно отрує самого грубіяна, руйнує взаємини між людьми, завдає болю і морально травмує ближніх.

Як позбутися від цієї нечистоти в наших церквах? Відповідь очевидна: християнською любов'ю. Серце, наповнене агапе, завжди зможе вмщати і приймати іншу людину з усіма її особливостями, перевагами та недоліками. Людина, яка любить, не тільки сама не стане поводитися безчинно,

але й своєю поведінкою спонукає інших людей стримувати свого язика і додержуватися пристойності. А знайти таку любов ми можемо лише біля ніг нашого Господа Ісуса Христа. Він став для нас прикладом досконалої любові. Як написано: «...в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив» (Рим. 8:37).

Як же реалізувати сказане в повсякденному житті, на практиці явити любов Ісуса Христа? Перш за все, необхідно пам'ятати, що кожна людина є образом і подобою Бога. Будемо привітні до всіх! Нехай непідробна посмішка осяває наші обличчя.

Будемо уважними слухачами! Часом саме здатність слухати полегшує людині біль.

Будемо обережні у зауваженнях до ближніх! Якщо зауваження дійсно необхідне, його слід зробити наодинці, а не прилюдно.

Будемо готові вибачитися перед ближнім за свої прогріхи! Щире вибачення здатне зцілити зруйновані взаємини.

Будемо вдячними, щедрими на добрі слова підтримки і заслужену похвалу!

Будемо гаряче молитися один про одного!

Будемо пропонувати ближньому свою підтримку і посильну допомогу!

Будемо виправляти свій характер на основі євангельських цінностей!

Чинячи так, ми дуже скоро побачимо, що любов Ісуса Христа має дивну силу, спроможну змінювати світ. Ми зауважимо, що наше життя поступово стає світлішим і більш радісним. І, що найдивніше, люди навколо нас теж будуть ставати кращими.

Сергій МОРОЗ

Іван Степанович ПРОХАНОВ

Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру.
Євр. 13:7

СПОГАДИ

Із братом Іваном Степановичем Прохановим, що пішов у вічність, я був знайомий з 1901 року. У той час він, доволі молода людина, ніс служіння на зібраннях Петербурзької громади євангельських християн. Уже тоді він привертав до себе загальну увагу, був вельми неординарною людиною і обдарованим євангелістом. Крім інших талантів, Господь рясно благословив Івана Степановича даром благовісника. Він старанно готував свої виступи і проповіді, говорив іноді до двох годин без перерви. Проте слухати його не було обтяжливо, він знав, як торкнутись і змусити зазвучати потаємні струни людського серця. Проханов відкривав перед своїми слухачами скарбницю Слова Божого і, сповнений сили, закликав усіх до нового, святого життя за Євангелієм.

У 1918 році, після визнання державою Петербурзької громади євангельських християн, керівником якої був Іван Степанович, почалося наше спільне служіння в Божому винограднику. Спочатку ми разом працювали у братській раді громади, а згодом – в організації Всеросійського союзу євангельських християн. Я був одним з найближчих співробітників брата Проханова, спільні інтереси та цілі в служінні та житті звели нас, зв'язавши братерською дружбою.

Останні роки свого життя в Росії я провів на місіонерських ланах далеко від Петербурга, на берегах Волги. Однак, завдяки регулярному листуванню, ми не забували один одного і за кожної слушної нагоди зустрічалися особисто.

В останній раз мені пощастило зустрітися з Іваном Степановичем 1926 року на 10-му Всесоюзному з'їзді євангельських християн, невдовзі перед тим, як він переїхав з Росії на Захід. Відтоді зв'язок ми підтримували тільки листами.

Коли Господь вивів мене з Радянського Союзу в серпні 1935 року, Іван Степанович тут же написав мені з Берліна в Естонію. Його останній лист я отримав у вересні, незадовго до його від'їзду до Болгарії. Звідти він повернувся тяжкохворим і незабаром пішов у вічність.

У цьому листі Проханов писав, що ми повинні якомога скоріше зустрітися та обговорити подальші плани спільної роботи у Всесвітньому союзі євангельських християн. Однак цьому наміру не судилося здійснитися. Господь покликав Свого вірного слугу, перш ніж наша зустріч відбулася. Лише через три місяці мені вдалося відвідати могилу брата Проханова на кладовищі в Берліні. Такою була воля Господа!

У грудні 1935 року в Вернегероде (у місії «Світло на Сході». – Ред.) відбулася зустріч членів і друзів Всеросійського союзу євангельських християн за кордоном. Метою зустрічі було обговорення питань, пов'язаних із продовженням роботи засновника і керівника Всеросійського союзу євангельських християн після його смерті. На цю зустріч був запрошений і я – як колишній співробітник Всеросійського союзу.

І ось, після закінчення засідань у Вернегероде, я вирушив у Берлін, щоб побувати на могилі мого брата, а також

вірного друга Івана Степановича. У цій поїзді мене супроводжували також інші колишні його співробітники – брат А. П. Кіфер і сестра М. Г. Канашевська. Коли я стояв біля вкритого квітами і зеленню могильного пагорбка, мені було важко змиритися з думкою, що тут лежить тіло людини, наділеної у земному житті надзвичайною силою духу, багатьма даруваннями і здібностями для служіння в Божому винограднику.

Перед моїми очима постала картина всього того, що Проханов зробив для поширення Євангелія серед російського народу, і я зрозумів, якою великою втратою став його відхід для всього нашого братства. Від цих думок біль і туга наповнили моє серце, змішуючись із болем від втрати старшого брата і вірного друга. З ним я ділив не тільки радість перемоги Євангелія в Росії, але й страждання і переслідування за свідчення Христове. У 1921 році ми обидва сиділи в тюрмах: він – у Твері, а я – у Сибірську на Волзі.

Але його більше немає. Тепер його тіло – пил і порошок. Тиша кладовища допомагала зрозуміти, що наш невтомний і завжди діяльний брат тепер лежить тут і відпочиває від трудів.

Тепер у нього немає більше влади і можливості щось додати або змінити в тому, що він зробив тут, на землі. Ця приголомшлива істина змусила нас внутрішньо здригнутися й замислитись над минулим і майбутнім життям.

Ми схилили голови і серця перед великим Творцем і Суддею, Який не дивиться на особу людини і Який віддає кожному по його ділах. Потім ми сердечно подякували Господові за Його дивовижну благодать, яку Він явив у житті покійного брата. За те, що в цій людині Він дав нам приклад присвяченого Богу і людям життя. Ми просили Господа, якщо Він хоче, вилити рясно й на нас Свою милість, щоб нам перебувати твердим у вірі, як брат, який пішов у вічність, присвятити себе служінню, якому був відданий своїм життям і всіма силами Іван Степанович Проханов.

Пресвітер А. М. САРАПИК,

наступник І. С. Проханова у керівництві Всесвітнього союзу євангельських християн, видавець і редактор союзнного журналу «Євангельська віра» (Із «Dein Reich komme», 4/1937, журналу місії «Світло на Сході»)

Переклад Олесі ГАНДЗІЙ

Знаю, що ви всі вірите у життя вічне, прагнете отримати доступ до Царства Божого, але не впевнений, чи правильно ви розумієте, що таке життя вічне і Царство Небесне.

Є чимало людей, які абсолютно невірно уявляють собі Царство Небесне. Їхнє уявлення дуже близьке до примітивного мусульманського уявлення про небеса. Вони думають, що Царство Боже – це радісне життя у розкішних райських садах, де їх будуть тішити своїм співом, танцями і музикою прекрасні молоді жінки, де мешканці будуть насолоджуватися розкішними стравами. Святий апостол Павло сказав: «...Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святій» (Рим. 14:17).

Як бачите, це зовсім не те, що уявляють собі мусульмани і навіть люди із середовища християн, які мало що розуміють. Царство Небесне – не пожива і питво, не насолода розкішними стравами, а зовсім інше – праведність, мир і радість у Духові Святому.

Коли Господа Ісуса Христа одного разу запитали про Царство, Він сказав: «Царство Боже не прийде помітно, і не скажуть: "Ось тут", або: "Там". Бо Божеє Царство всередині вас!» (Лк. 17:20–21). Ви чули хоча б колись про це? Читали? Вникали у ці дивовижні слова? Знаєте, що Царство Боже всередині вас?

ЦАРСТВО

Про життя вічне, що є те саме, що й Царство Небесне, Господь Ісус Христос у Своїй первосвященницькій молитві так говорить: «Життя ж вічне – це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Його Ти» (Ів. 17:3).

Знову зовсім не те, що уявляють собі мусульмани. Це щось глибоке, слова величезної важливості. Вічне життя – це пізнання єдиного істинного (у перекладі І. Огієнка – «правдивого»). – Пер.) Бога і посланого Ним Ісуса Христа.

Як же пізнати єдиного істинного Бога і посланого Ним Ісуса Христа? Кого ми знаємо ближче за все і краще від усього – хіба не найближчих нам людей, хіба не тих, із ким живемо?

Щоб ближче і краще знати людей, їхні справи, почуття, думки і бажання, потрібно мати тісне спілкування з ними і, перш за все, спілкування в любові. А людей, чужих і далеких від нас, ми зовсім не знаємо.

Точно так само для пізнання єдиного істинного Бога і посланого Ним Ісуса Христа необхідне постійне, близьке, тісне спілкування з Ним – із Самим Богом Отцем, із Господом Ісусом Христом і, звичайно, із Духом Святим, бо Трійця свята – неподільна.

Як же можливе для нас пізнання єдиного великого Бога? Воно можливе тільки в любові, бо знаємо від апостола Івана Богослова, що Бог є любов і спілкування з Ним можливе тільки в любові: «Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває!» (1 Ів. 4:16).

Бог близький до нас, коли ми маємо постійне спілкування з Ним у молитві і ділах любові. Дуже багато праведників було у світі, немає можливості перелічити всіх. Нагадаю лише про праведників російської землі, близьких нам: Серафима Саровського, Сергія Радонезького, Антонія та Феодосія Печерських.

Що ж, невже будемо дивуватися з того, що в серцях цих великих праведників уже за їхнього життя почалося Царство Небесне?

БОЖЕ ВСЕРЕДИНІ НАС

Царство Небесне там, де живе Бог, а Бог, великий та істинний, жив явним чином у серцях цих великих праведників, тому що все їхнє життя було присвячене Богу, пізнанню Його, любові до Нього, спілкуванню з Ним.

Тоді що ж дивного, якщо повіримо, за словом Христа, що в серцях цих великих праведників уже під час їхнього земного життя почалося Царство Небесне? Їхнє земне життя було зовсім не схоже на життя суєтних мирських людей. Своє життя вони присвятили Богові, усе життя перебували в тісному спілкуванні з Ним. Хіба дивно, якщо скажемо, що в серця їхні вселився Дух Святий, і вони були храмами Божими, і Дух Святий жив у них?

А хіба так живуть люди світу цього у своїй величезній, переважній більшості? Ні, зовсім не так: вони не думають про Бога, не прагнуть до вічного життя і не вірять у нього. Вони не відчувають потреби у Царстві Небеснім, тому що всі думки їхні, прагнення, бажання спрямовані до самого лише царства земного. Не

потрібне їм вічне життя, їм потрібно тільки якнайкраще влаштувати земне життя. Усі їх прагнення і думки спрямовані лише до цього.

А ті, хто метою свого життя поставив приготування себе до вічного життя, придбання вищих достоїнств, які відкривають їм вхід у Царство Небесне, ці складають «черідку малу» Христову, згідно зі Словом Божим.

Але не тільки в серцях великих святих відкривається Царство Боже уже за життя, а також у серцях пересічних християн, які йдуть за Христом і полюбили Його. Царство Боже починається вже зараз.

Запам'ятайте дуже важливе слово апостола Івана Богослова про Духа Святого: «А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав» (1 Ів. 3:24).

За кожної гарячої молитви, за кожної доброї справи ми відчуваємо тихе віяння Святого Духа в серці. Ми стаємо мирними, тихими, лагідними, мовчазними, переставо засуджувати і розголошувати

чужі гріхи, і з цієї благодатної зміни духу нашого дізнаємося, що Дух Святий перебуває в нас.

Цей початок Царства Божого всередині нас подібний до слабкого світанку дня, але в міру виконання заповідей Христових цей світанок стає дедалі яскравіший і яскравіший. У серцях великих святих уже засвітило сонце в усій своїй силі, а в нас тільки-но світає... Але це те ж Царство Боже, яке всередині нас.

Не думайте, що початок Царства Небесного буде сам по собі розвиватися й далі у ваших серцях, подібно до світанку дня. Ні, кажу вам, мала черідко! Зрозумійте великі слова Господа Ісуса Христа: «Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його».

Великою силою любові, напругою в добрих справах належить нам неухильно сприяти світанку сонця правди в серцях наших. Потрібен великий труд очищення сердець від усякої гріховної нечистоти, від пристрастей і жадань. І тільки тоді буде відкриватися явно всередині нас Царство Боже.

Якщо основним, найважливішим завданням життя буде така повсякденна праця з очищення сердець, якщо повсякденним потребам тіла будемо приділяти час лише за необхідності, тоді й сама смерть буде для нас не страшною, а глибоко радісною подією, тому що вона буде безпосереднім переходом у життя вічне.

Тоді, при голосі труби архангела і страшній блискавці, яка виблискує від сходу до заходу, з великою радістю поклонимось ми, «бо наблизилось позбавлення наше». Цієї радості сподобить нас усіх Сонце правди – Христос, Бог наш, якщо підемо через вузькі ворота, тісним шляхом виконання заповідей Його і страждання за Нього. Амінь.

Святитель ЛУКА (ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКИЙ),

30 травня 1954 р.

© Monkey Business Images / Shutterstock.com

Слово

Великдень того року був пізній – наприкінці квітня. Пригрівало сонце, і вже майже розтанув сніг, подекуди було видно першу зелень. Рано-вранці, вдосвіта, родина вирушила в церкву. На сільській вулиці, незважаючи на таку ранню годину, було багатолюдно. Невеличкими групами, парами, поодиноці люди йшли на святкову службу. Іван намагався не відставати від батька, але, постійно озираячись, змушений був наздоганяти. Он ідуть Шурка і Валюшка – дівчата, що жили на тому березі річки. Разом із мамкою крокував друг Матвійко. Трохи осторонь ішов Петро, вічний суперник і противник у бійках.

У церкві тісно від людей, світло і душно від свічок і ладану. Баби – у строкатих парадних хустках, мужики – у нових сорочках і начищених чоботях. В руках у всіх свічки. Іван теж тримає одну, намагається стежити за перебігом служби, але відволікається, озираяється на всі боки, шукає чогось цікавого. Нудно.

Надія ОРЛОВА

– Не крутись, – суворо пошепки осмикує його батько.

На кілька хвилин Іван завмирає, потім знову починає крутити головою.

Раптом біль опік шкіру на голій шиї. Здрігнувшись, Іван інстинктивно схопився рукою за ший і відчув на пальцях гарячий віск. Що це таке? Обернувся і побачив Петра, який сміявся. Це він капнув воском зі своєї свічки. От поганець! Іван показав за спиною кулак і почув притишене хихикання. Розуміючи, що вигідна позиція у Петра, Іван спробував було відсунутися вбік, але зробити це було важко – люди стояли щільно, дихаючи в потилицю сусідам і, ревно хрестячись, намагалися не зачіпати оточуючих.

– Не копирсайся! – лютішаючи, вже голосніше шикнув батько.

Іван завмер і тут же знову сіпнувся від болю – чергова гаряча крапля впала на шию. Іван спробував стусанути

кривдника ліктем, але промахнувся. І одразу ж отримав запотилничник від батька. Було не боляче, але прикро. Та й знову біль – ще один опік. Батько в цей час якраз відійшов кудись убік... І тоді Іван різко розвернувся і кулаком, у якому була затиснута свічка, з усієї сили вдарив в усмінену Петрову фізіономію. Народ ахнув і розступився.

У колі, що утворилося, на підлозі зчепилися двоє. Вони каталися і мовчки, несамовито лупцювали один одного руками і ногами. Повільно завмирав хід святкового служіння, ось уже й священник, відчувши недобре, замовк і рушив до місця події. Парафіяни розступалися перед ним, і отець Василь опинився у першому ряді глядачів. Він був кремезним чоловіком, зростом під два метри, широким у плечах. Батюшка грізно височів у своїх парадних шатах над порушниками порядку. Не обертаючись, простягнув служці кадило, засукав рукава і легко підняв із підлоги підлітків. Потримав їх за коміри сорочок, немов кошенят за загривки, розвів руки в сторони, а потім із усього маху вдарив лобами. Після цього урочисто

пройшов до виходу і жбурнув обох на вторований церковний двір.

Довго ще точились у селі пересуди про безчинства, учинені в храмі Світлої Неділі. А Іван був покараний батьком відразу після повернення зі служби і два тижні сидів на печі: дозволялося злазити з неї тільки для роботи по господарству та справити потребу.

Цю історію я чула багато разів, оскільки Іван – мій прадід. Можливо, тоді на печі й зародилися в ньому перші паростки протестантизму, що згодом перейшли з генами у деяких із його нащадків. Через століття наші родичі вже розповідали про бійку в церкві з гордістю – ось, мовляв, який

несподівано і нишком, часто через рідних і близьких. Бувають години, коли все йде не так, кожен намагається вчинити супроти, кожен співрозмовник суперечить, і здається, що навіть неживі предмети зчиняють бунт.

Та що години – дні бувають так сповнені опору, що хоч усе кидай, лягай і помирай. Згадайте, наприклад, дорогі водії, ті фрази, які ви у серцях вигукуєте в салоні (не завжди порожньому!) вашого автомобіля. Згадали? Можливе, це: «Нехай заборонить тобі Господь!» або «О, рід лукавий і нікчемний!» Або щось інше? Спробуйте, узявши папір і олівець, накидати список цього «чогось іншого».

Не пишеться? Навіть папір, який, як відомо, усе стерпить, не зносить цих епітетів? Або соромно виводити власною рукою те, що вимовляє часом наш язик? Перефразовуючи класика, можна сказати: «І який же росіянин не любить міцне слівце?» Воно завжди

діло

приходило «на допомогу» розгніваній людині.

Лихослів'я – явище давнє. Давно вже спростована теорія про те, що мат прийшов на Русь із монголо-татарами, оскільки істориками були виявлені берестяні грамоти, які написані задовго до цієї історичної події, проте містять сумнозвісні вислови. Специфічна лексика бере початок у язичницьких ритуалах, під час яких виглошувалися заклинання, звернені до божеств родючості. Ось що сказано в етимологічному словнику слов'янських мов: «Руський мат – похідне від дієслова *matati* – кричати, гучний голос, крик; близьке слову *matoga* – матаситися, тобто кривлятися, ламатися, мотати головою (про тварин), матошити – тривожити, турбувати. Але *matoga* в багатьох слов'янських мовах означає привид, примара, чудовисько, страховисько, чаклунка». Ще ці слова називають «бранними» (від «брань» – війна, бій, битва). Вважається, що стародавні воїни перед початком сутички обсіпали один одного образливими (бранними. – Пер.) словами, тим самим

наш предок, молодець, відчайдушна голова! Щоправда, його батько з матір'ю так не думали: сім'я тоді була зганьблена на всю округу. У присутності Господа, у Його домі – і таке! Безчинство – одне слово.

Життя і сьогодні штовхає нас під лікоть, капає за комір гарячий віск, підсовує під сорочку грудочку льоду, намагається віддавити ногу – аби вивести святу людину з душевної рівноваги. Звичайно, ми тепер не займаємося рукоприкладством у церкві. У наших громадах все чинно-благородно і морально-повчально. Ми виглядаємо дуже духовно, починаючи від головного убору і закінчуючи фразами типу «вчора і третього дня», «дорогою всієї землі», «у простоті серця». І вже скільки десятиліть лунає з кафедри заключне повчання: «Будемо пам'ятати, брати і сестри, вийшовши з цього зібрання, що ми – лист, що читається...»

Для багатьох віруючих сказане відповідає дійсності, але, на жаль, далеко не для всіх. Що робити? Не ми такі – життя таке: дратує, виводить із себе. Сатана чинить підступи, діє

закликаючи на допомогу богів-покровителів і проклинаючи ворогів.

Але яке діло нам, сучасним людям, далеким від забобонів і марновірства, до нудних досліджень фахівців зі славістики? Усе суспільство, що нас оточує, лихословить – від міністрів до бомжів. У якій би сфері не здійснювали ми свою трудову діяльність, у яких би елітарних колах не оберталися, на якому б щаблі соціальних сходів не стояли, усюди чуємо навколо себе російський мат. Років сорок-тридцять тому лайка була ознакою п'яниць і злочинців, людей маргінальних. Однак у наші дні суспільству нав'язується думка, що мат – це невід'ємна частина російської мови і вітчизняної культури, великими накладками виходять книги, що смакують цю тему.

Такий стан речей, на жаль, впливає і на віруючих людей. Ось визнання одного з наших братів: «Начальник у нас – який же мужик хороший: справедливий, завжди з ним домовитися можна, завжди зрозуміє, не відмовить, покаянну голову не рубає. Але матюкається! Утім, не матюкається навіть, а говорить на цій мові, іншої і не знає. Виступав він на днях на нараді: слово скаже і мовчить, видно, що всю лайку про себе промовляє, бо не може без неї продовжувати. Всі посміхаються, розуміють, що важко. Дуже хороший мужик...» Ось така розповідь у простоті серця...

Однією з ознак одержимості є неможливість людині помолитися, закликаючи ім'я Господа Ісуса Христа. Одержимий бісами при спробі звернутися до Спасителя починає хрипіти, синіти, задихатися, тому що нечисті духи, що живуть у ньому, пручаються звільненню і спасінню душі. А ось віруюча людина, народжена згори, чомусь може часом вимовляти негідні гнілі слова, брехати, обмовляти – і нічого, не сипить, дихає рівно... Чому так? Думаю, пов'язано це з тим, що сатана бере своє силою, утримує полонених до останньої можливості, а Господь дає нам право вибору, поважає вільну волю людини. Однак Священне Писання закликає не зловживати дарованою нам свободою. Пам'ятаймо про це!

Наречений, наречений! – стоячи на безпечній відстані, Мілана почала передражнювати старшого брата, який саме чепурився перед дзеркалом.

– А ну, геть звідси, кому сказав!

Але на Мілану це не справило жодного враження, і вона продовжувала кривлятися до тих пір, поки Микита не запустив у неї диванною подушкою.

– Дідусю, а Микитос б'ється...

Микола Петрович, який до цього моменту мирно дрімив у своєму кріслі, поправив окуляри, що сповзли на кінчик носа, й удавано суворо забурчав:

– Ні вдень, ні вночі від вас немає спокою. Що знову не поділили?

– Микитос у мене подушку кинув...

– А чого вона дражниться?! – вигукнув Микитка, з'являючись у дверному отворі.

– А ти... а ти на побачення до Таньки збираєшся! – і Мілана, сховавшись за дідовим кріслом, показала братові язика.

– А ну, читайте обоє! Брейк, я сказав! – стукнувши ціпком по підлозі, Микола Петрович зупинив готову знову спалахнути сварку. – По-перше, Мілано, припини називати брата Микитосом. Це некрасиво. А по-друге, припини його дражнити, а то можна подумати, ти просто заздрити, що брат іде на побачення.

– От іще, було б чому заздрити! Побачення... Та кому потрібні ці побачення? Суцільні сюсі-пусі та охи-зітханья.

– Ну, не скажи, – посміхнувся Микола Петрович. – Побачення – справа потрібна, особливо якщо з правильною людиною.

– Ти що, теж на свіданки ходив? – зробила здивовані очі Мілана. – Ти ж старий уже...

– Ну, старим, між іншим, я не завжди був. «Були і ми рисаками колись...» – розсміявся Микола Петрович і, звернувшись до онука, запитав: – А яка Таня? Лісовських, чи що, донька? Треба ж, як час летить...

– Ні, не Лісовських, – відразу насупившись, відповів онук. – По-вашому, можна тільки з дівчатами з церкви зустрічатися? А вони всі нудні, обмежені якись...

– Він у Петренко Таньку закохався! – востромила свої п'ять копійок Мілана.

– Петренко Таня, щоб ви знали, – захищався Микита, – найвродливіша дівчина в школі! І найвеселіша.

– Краса – річ минула, – зауважив Микола Петрович, – та й веселим у житті не завжди вдається бути, а ось вірність, турбота, доброта...

– Вірність? Теж мені скажете! – Мілана махнула рукою. – Та ж Танька ця вже з ким тільки не зустрічалася: і з Вітьком Вороніним, і з Павлом Земцовим... А з тобою, Микитосе, вона тільки через контрольну з фізики зустрілася погодилась.

– А ти звідки знаєш? – збентежено запитав Микита.

– Та вже знаю! Чула, як вона з Юлькою ділилася в коридорі.

– Шкода, якщо так, – знову втрутився у розмову Микола Петрович. – Дівчинку цю шкода. Важко їй у житті буде. А тобі, Микитко, хоч ти й не просив, дам пораду: не поспішай. Дочекайся зустрічі зі своєю судженою. Не хапайся за чуже.

а потім, очевидно прийнявши якесь рішення, сказав: – Ну, гаразд, розповім я вам про перше і найважливіше в моєму житті побачення. Було це в сімдесят шостому році...

– Минулого століття? – поцікавилася Мілана.

– Звісно, минулого століття, – посміхнувся Микола Петрович. – Так ось, було мені тоді на пару років більше, ніж зараз Микиті. Я тільки-но школу закінчив і вступив до інституту. Навчання давалося мені легко. До того ж я непогано грав на гітарі, тому в усіх інститутських заходах брав участь. Незабаром висунули мене в комітет комсомолу нашого факультету, що, чесно кажучи, мене дуже радувало. Адже це давало масу, як тепер кажуть, бонусів: можна було домовитися й додому з'їздити на кілька днів, з викладачами питання повіршувати в разі потреби. А в майбутньому це обіцяло розподіл на гарну роботу. Обов'язки в комітеті мене особливо не напружували: на засіданнях звично ляляли західних імперіалістів, підтримували «боротьбу за

Перше

ПОБАЧЕННЯ

– Легко тобі, дідусю, говорити: ви з бабусею вже багато років разом! У ваші часи все простіше було: на кого батьки вкажуть, на тому й одружувалися.

– Он воно як ти загнув, дорогенький! Мені ж не сто п'ятдесят років від роду. За кріпосного права я не жив. За часів моєї молодості ми теж самі собі подруг вибирали. І я, перш ніж бабусю вашу зустрів, наколорободив чимало. Але ось побачив її – і відразу зрозумів: моя!

– Дідусю, а розкажи про своє перше побачення! – Мілана благально склала руки. Вони з Микиткою дуже любили, коли дід згадував щось із минулого.

– Перше побачення... – Микола Петрович замислився на хвилину,

визволення робітничого класу», засуджували «чужі елементи» – тих, хто своєю поведінкою чорнів «світлий образ радянської людини, будівника комунізму». А після засідань ми вирушали в найближчу забігайлівку або ж прямо на місці закривали від сторонніх очей двері на ключ, щоб під нехитру закуску «прийняти на груди» грамів по сто п'ятдесят горілочок або дешевого вина, яке у народі називалося бормотухою.

– Діду, ти так іронічно про це говориш! А багато хто сьогодні ті часи мало не золотою добою вважає. Розповідають, як добре вони раніше жили, якими дружними, чуйними люди тоді були... – не втримавшись, прокоментував Микита.

– Розумієш, Микитко, пересічній людині притаманно ідеалізувати минуле.

І матеріальний достаток тут не відіграє великої ролі. А от стосовно доброти й чуйності скажу так: вони не від політичної системи залежать, а від самої людини. У всіх країнах є добрі, чуйні люди, готові ризикувати життям заради інших, і є свої негідники та мерзотники.

Так ось, одного разу викликають нас у комітет комсомолу. Діло було навесні, саме напередодні Великодня. Коли всі зібралися, в кабінет увійшов статечний чоловік у темному костюмі. Відразу стало зрозуміло, що він із «органів». «Хлопці, ви всі комсомольці, отже, передовий загін радянської молоді, – звернувся він до нас, як тоді було прийнято. – Потрібна ваша допомога. – «Шпигуна ловити будемо?» – хихикнув хтось. «Можна й так сказати, –

з серйозним виглядом продовжив товариш. – Напевно, ви знаєте, що скоро в церквах будуть відзначати Великдень. Звичайно, головним чином це цікавить відсталіх людей похилого віку, але є група осіб, яка, піддавшись впливу західних радіопроповідників, хоче затягти в релігійні тенета деяких представників нашої молоді». – «Ми що можемо зробити? – здивувалися комсомольці. – Атеїстичні лекції у нас читаються регулярно...»

Обвівши холодним поглядом присутніх, чекіст закінчив свою думку: «За наявних даних, вранці на Великдень у лісі, за містом, відбудеться підпільне релігійне зібрання, на якому за допомогою гіпнозу та інших небезпечних засобів сектантські проповідники будуть одурманювати молодих людей,

щоб зробити з них віруючих. Ваше завдання: допомогти міліції розігнати цей шабаш. Призначаю збір комсомольського активу у неділю, о дев'ятій нуль-нуль, біля інституту. Прошу без запізень, автобус чекати нікого не буде».

Хоч і хотілося вихідного дня довше повалятися в ліжку, вранці в неділю ми всі, почепивши на руки червоні пов'язки дружинників, із жартами і приказками зайняли свої місця в автобусі. День був доволі холодний, тому, прибувши на місце і чекаючи на міліцію, що запізнювалась, ми почали «зігріватися» горілкою, закушуючи її крашеними яйцями і ковбасою. Пізніше, отримавши інструктаж від міліціонерів, ми почали безшумно оточувати місце «збіговиська штунди».

На невеличкій лісовій галявині зібралося близько п'ятдесяти молодих людей. Ми очікували побачити якихось огидних лиходіїв, але люди, які зібралися там, усі як один були з радісними світлими обличчями, охайно вдягнені й тверезі. Вони неголосно співали якусь пісню. Оскільки вони знаходилися на деякій відстані, чути було погано. Я зміг розібрати тільки кілька слів: «На далекому пагорбі... символ ганьби... кращий грішників друг».

Сховавшись за деревами, ми чекали наказу. Міліціонерам потрібен був час, щоб зробити потрібну кількість знімків. Вони потім стануть доказами в суді. Тим часом на середину галявини вийшов віруючий хлопець. Ніяких досвідчених агітаторів, які намагаються спокусити молодь, ми не побачили. Схоже, всі ці хлопці та дівчата прийшли сюди добровільно.

«Дорогі брати і сестри! – голосно звернувся проповідник до присутніх. – Я хочу нагадати вам про велику і радісну подію, що сталася майже дві тисячі років тому, але і сьогодні залишається важливою для кожного з нас. Наші серця радіють: Христос воскрес!» – «Воістину воскрес!» – в один голос відповіли молоді люди. «Сьогодні нам доводиться збиратися по-тайки, бо слуги антихриста не хочуть встановлення на землі Божого Царства миру, добра і любові. Нас женуть, але це для нас не дивно, адже гнали і Христа. Нас кидають до в'язниць, але так чинили й з апостолами. Проте ми не сумуємо і не впадаємо у відчай,

адже наш Господь Ісус Христос обіцяв, що ніколи нас не покине, завжди підтримає і зміцнить, а в останній день Своєю рукою обітре з наших очей кожен сльозу. Я впевнений, Він і зараз тут, серед нас!» – «Так, так, Він тут!» – лунало з усіх боків.

Після цих слів я (і не тільки я) мимоволі почав озиратися навколо, намагаючись розгледіти Того, Кого чомусь бачили всі ці люди.

І тут почалася облава. «Всім залишатися на місцях! Ви заарештовані!» – ніби собаче гавкання, почувся накази в мегафон міліцейського начальника.

«Тікайте, брати й сестри!» – закричав проповідник, якому заламували руки двоє кремезних дружинників.

Але куди тут утечеш, коли ліс наповнений сірими міліцейськими мундирами і червоними пов'язками! Віруючих хапали, били гумовими кийками, кулаками, ногами... Кров пофарбувала лісову галявину.

Мене вразило, що ці люди, яких, немов диких звірів, заганяли в лісі, не чинили опору, а тільки намагалися собою прикрити один одного. Не було навіть неминучого, здавалося б, у таких випадках мату. Повалені на землю, побиті, християни, звертаючись до своїх кривдників, твердили: «Нехай Господь помилує вас! Бо не відаєте, що робите». І це було страшніше, ніж якби вони чинили опір або плювали нам в обличчя.

І раптом посеред цього жаху і загального крику пролунав дзвінкий дівовий голос. Хтось із молодих сестер упевнено заспівав:

*Твердо я вірю, мій любий Спас!
Ним я радію, бо Він мене спас.
Небо в дарунок хоче Він дати,
Як же приємно з Ним пробувати!*

Як вона співала! Маленька, тендітна, посеред жорстоких богоборців, віруюча дівчина стояла, дивлячись у небеса... Я не міг відірвати від неї очей.

*Вічно я буду славить Його –
Дивного Друга, Спаси мого!..*

Дедалі більше і більше голосів приєднувалися до співу цієї дівчини. Ці молоді люди здавалися мені ангелами.

«Мовчати! Наказую замовкнути!» – гавкав мегафон. Але голоси тільки міцніли. Вони продовжували звучати навіть тоді, коли віруючих людей заштовхнули в міліцейські автобуси і повезли геть.

«От штунди вперті, вічно з ними проблеми. Руку всю об них розбив, а вони знай собі співають...» – звертаючись до мене, сказав один хлопець, теж «добровільний помічник міліції», який навчався, здається, на механічному факультеті.

А перед моїми очима все ще стояла та дівчина.

– Це і була наша бабуся? – захоплено запитала Мілана.

– Ні, це була тітка Ганна Лісовська.

– Нічого не розумію, – розвів руками Микита. – Ти ж про своє перше побачення хотів нам розповісти.

– Так я і розповів.

– Але ж з бабусяю ти тоді не зустрівся?

– Ні, ми з нею через півроку познайомилися, коли я вже хрещення по вірі прийняв.

– Тоді це зовсім ніяке не побачення... – пирхнув Микита.

– Побачення, та ще й яке! Адже це була моя перша зустріч із Господом Ісусом – найкраще, що може статися в житті людини. Якщо й ти запросиш Його у своє серце, Він тобі допоможе вирішити всі інші важливі питання. У тому числі знайти супутницю життя.

Жанна ВАКУЛЬСЬКА

ЗАПИТАННЯ:

Як ви ставитеся до християнських комп'ютерних ігор, орієнтованих на вивчення Писання, засвоєння біблійних історій дітьми в ігровій формі (на смартфонах, планшетах тощо)? Ваше ставлення до ігор як частини занять із дітьми у недільній школі? Чи вбачаєте ви різницю між цими двома методами, спрямованими на залучення дітей і підлітків до вивчення біблійних істин?

ХРИСТІЯНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ІГРИ

На запитання відповідає
Юрій СИПКО

Цікаве запитання. Актуальне. Комп'ютери увірвалися в наше життя несподівано і стрімко. Експансія тотальна. Наука і розваги, бізнес і освіта, медицина і транспорт – немає сфери, у якій би комп'ютер не захопив ключові пости. Виною того – інтернет. Література, мистецтво, музика – все це сьогодні в інтернеті. Біблія і коментарі святих книг стали доступні кожному саме з приходом інтернету.

Відповідаючи на ваше запитання, я залишу за дужками всю безодню можливостей, які надає інтернет

сьогодні і молодим, і літнім, і дітям, і підліткам. Поговоримо про святе. Отже, перше. Комп'ютерні ігри, які орієнтовані на засвоєння біблійних історій, тобто, фактично, на засвоєння змісту Біблії. Так чи ні? Моя відповідь: так! Безумовно, контроль батьків і наставників при цьому обов'язковий. Але так! Ефект тут потрібний.

По-перше, діти в переважній більшості мають смартфони і захоплено через них спілкуються. Сьогодні мати смартфон – норма.

Відсутність смартфона – привід для підозри, приниження. Комплекс неповноцінності формується з дрібниць, але переслідує все життя.

Друга перевага. Якщо вже смартфони – явище масове, то неминуче й масове ураження продукцією інтернету. Адже діти більше за дорослих схильні до пристрасті хапати найдоступніше, найпопулярніше, найбільш розважальне, що не вимагає напруги розуму, не допомагає розвивати критичне мислення. Поразка – неминуча. Масова свідомість поглинає індивідуальність, позбавляє дитину можливості критично мислити. Тихо сидить зі смартфоном у руках – ось ідеал

дитини і для вчителя, і для батьків. Але ця тиша небезпечна. Завтра з цієї тиші виповзе непридатна до життя доросла дитина, яка тільки і вміє, що грати в комп'ютерні ігри. Ось тут якраз і важливо: по-перше, створювати комп'ютерні ігри, що допомагають вивчати Писання; по-друге, прищеплювати дітям уміння освоювати ці розвивальні ігри. І батьки, і вчителі повинні контролювати такі захоплення і допомагати дітям, ставлячи запитання, оцінюючи результати і заохочуючи до вивчення Біблії. Розвивати розум, ставити серйозні запитання і, крім того, не забувати давати завдання, пов'язані з фізичними навантаженнями.

Ще одна перевага полягає в тому, що дитина, яка знаходиться в церкві і займається навчанням за допомогою комп'ютерних ігор, є самою освіченою серед однолітків. Адже вона знає Біблію! А таке знання ніхто і ніде не може знайти, як тільки в церкві. Знання Біблії робить таку дитину озброєною проти будь-якого нападу, хоч із боку релігії, хоч із боку влади. Дитина знає Біблію, вона знає історію світу з одкровення Божого! Вона вільна від влади брехні! Свого часу мультфільм «Суперкнига» став таким ефективним навчальним матеріалом, зануривши дітей і дорослих у світ Біблії. «Суперкнига» зробила Біблію цікавою, пізнавальною, відкрила ім'я Бога нашого постаті істичному суспільству.

Вважаю, що в церковних недільних школах повинні бути комп'ютерні ігри, звичайно, відповідного змісту. Відомо, що ігрова форма подачі навчального матеріалу найбільше сприяє його засвоєнню. Але ж головне завдання недільної школи – дати дітям знання про Біблію, прищепити інтерес до Священного Писання.

Зауважу, що сучасне суспільство в усьому світі переходить

на дистанційну форму навчання, тобто навчання за допомогою інтернету. Навички, отримані в недільній школі, завтра будуть затребувані при отриманні вищої освіти. В кожному дні, в кожній справі знову й знову виникатиме необхідність користуватися інтернетом для вирішення найпростіших питань. У такому випадку діти будуть навчатися працювати з комп'ютером, освоювати його можливості під контролем дорослого, що саме по собі надзвичайно важливо. Це навчання дітей контролю над безмежними можливостями. Натискання кнопки – ти в нескінченній «павутині». Цікаво, привабливо, але... є павук, який очікує жертву. Будь обережний. Вчися контролювати свої бажання. Вчися відрізняти потрібне від небезпечного. Навіть сама можливість навчатися за допомогою комп'ютера в недільній школі може стати дуже сильним і важливим заняттям, спрямованим на формування характеру підлітків і молоді. Така можливість зупинить хлопчаків, які прагнуть втекти з недільної школи під будь-яким приводом, адже нудне читання книжок і показ картинок сьогодні нецікаві навіть дітям дошкільного віку. Що вже казати про підлітків!

Комп'ютер та інтернет – не продукти диявола. Це продукти людини, людського розуму, пристрасного бажання пізнавати світ, створений Богом. Це, по суті, виконання Божого наказу: «І благословив їх Бог, і сказав їм Бог: "Плодіться і розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею"». Володійте! Навчити дітей володіти – найважливіше завдання сім'ї та церкви. Саме так наші діти навчаться великої істини і опанують найважливішу духовну дисципліну: «Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною ніщо володіти не повинно» (1 Кор. 6:12).

Ви володійте! Але ніщо не повинно володіти вами!

Багато християн можуть подумати: «Так, іноді мені бракує терпіння, іноді заздрю, гордість час від часу проявляється. Але в одному я впевнений – я не поведжуся нечемно».

Безчинство (див. *Синодальний переклад Біблії* – Пер.) у нас зазвичай асоціюється з буйством, скандалом і хуліганством. Але що означає «безчинство» у грецькому тексті Нового Заповіту? Українськими літерами це слово можна записати так: «асхемонео». Слово «схема» нам добре знайоме, перед ним стоїть «а», що відповідає нашому префіксу «не». Умовно кажучи, виходить: «не за схемою», або порушення Божих стандартів у стосунках між людьми. І це зачіпає практично всі сфери життя людини: в сім'ї, в церкві, в навколишньому світі.

ЛЮ БОВ

не поводитьься нечемно

Якось моя дружина попросила мене трохи допомогти їй на кухні. Я незадоволеним тоном сказав, що зайнятий, готую проповідь. Якщо не помиляюся, проповідь була про кохання. Дружину образила не сама відповідь, а те, в якій формі її було дано. Я порушив Божі стандарти спілкування, вчинив не по любові, безчинно. Любов не переступає межі пристойності, вона ніжна і доброзичлива. Той, хто чинить безчинно, не дбає про оточуючих, про їхні потреби і почуття. Коринтські християни нерідко чинили безчинно. Це проявлялося навіть під час вечері Господньої: «...кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує,

а другий впивається» (1 Кор. 11:21). І багато що інше в їхній церкві робилося неправильно, непорядно, протилежно тому, чого навчав апостол Павло: «Але все нехай буде добропристойно і статечно!» (1 Кор. 14:40).

Любов – це щось набагато більше, ніж просто люб'язність, уважність і тактовність у стосунках між людьми. Нетактовність з боку християн може відштовхнути людину від Христа, перш ніж у неї з'явиться шанс почути Благую звістку. Сам проповідник Істини може виявитися перешкодою на шляху до неї. Коли люди не бачать в нас лагідності та поблажливості Христової (2 Кор. 10:1), значно

зменшується шанс того, що вони приймуть Євангеліє.

Одного разу в місіонерській поїздці я розповідав про Христа одній літній жінці на подвір'ї її оселі. Вона дуже уважно слухала, співчутливо кивала головою. Коли я вже наближався до теми покаяння, вона раптом сказала, що більше слухати не зможе, бо на плиті в неї готується обід і вона боїться, що він підгорить. Мені стало прикро, що в такий важливий момент вона зібралася йти, і я раптом сказав: «Краще нехай обід згорить на плиті, ніж ви – у пеклі!» Хоча сенс цих слів був правильним і я сказав їх по суті, з любові до неї, мені не вистачило

шанобливості і тактовності. І це тоді відштовхнуло цю жінку. Я вчинив непорядно, порушивши Божі стандарти спілкування зі старшими, адже написано: «Старшого не докоряй, але вмовляй, мов батька... старших жінок – немов матірок» (1 Тим. 5:1–2).

Як важливо, щоб ми постійно перевіряли себе, чи не безчинствуємо в родині, у церкві, в навколишньому світі, порушуючи Божі заповіді і постанови. Господи, допоможи нам любити ближнього справжньою любов'ю, яка не поводитьься нечемно!

Віктор ТАНЦЮРА

ЩО ХОВАЄТЬСЯ ЗА ОКУЛЬТНИМИ ПРАКТИКАМИ

Наше суспільство досягло небувалого рівня просвіти і освіти. Як же тоді пояснити таке сильне проникнення марновірства і окультизму в життя багатьох людей?

В особливій небезпеці знаходяться довірливі діти і підлітки. Окултні речі підносяться їм як щось цілком нормальне і загальновідоме, у вигляді буцімто нешкідливих книг і фільмів у красивому оформленні. Широко поширена думка, що це всього лише розвага, – фатальна помилка.

ЩО ТАКЕ МАРНОВІРСТВО

Марновірством є будь-який вид релігійності, спрямований не на Бога. У більш широкому сенсі – це довіра до всього того, що перешкоджає людині на її шляху до Бога. Наприклад, елементи забобонів виявляються в панівному сьогодні матеріалізмі, у «вірі» в земне, в людському марнославстві, в атеїзмі тощо.

У вузькому сенсі слова марновірство (тобто віра в забобони. – Ред.) означає певні практики окултного¹ та езотеричного² характеру. Все це пов'язане з чимось таємним і надприродним, з невідомим світом. До проявів забобонів, наприклад, належать: астрологія (гороскопи на основі розташування зірок, знаки

Лотар ГАССМАНН,

проповідник, учитель, євангеліст, публіцист. Одружений, батько двох дітей. Живе у Німеччині.

зодіаку); віра у відьом (вальпургієва ніч, окултні традиції Масляниці та карнавалів); віра в друїдів (свято Хеллоуїн тощо); сатанізм (чорні меси); чаклунство (чорна та біла магія); спиритизм (віра в духів, спілкування з душами померлих); віра в амулети і талісмани; віра в числа (магічні, щасливі та нещасливі); ворожіння на маятнику, лозоходіння, замовляння хвороб; хіромантия, ворожіння на картах, у тому числі на картах таро; вуду, ритуальні заклинання; ясновидіння, передбачення майбутнього; окултні методи лікування за допомогою «енергетичних потоків», «силових центрів» тощо; лікування хвороб на основі релігійних учень і надчуттєвих впливів, таких, наприклад, як йога³, аутогенне тренування, гомеопатія, гіпноз, трансцендентальна медитація, квітова терапія Баха, лікування дорожчинними каменями; окултні книги, фільми і комп'ютерні ігри з відьмами, чаклунами, магічними формулами і предметами.

ЗАБОБОНИ ТА ІНДУСТРІЯ РОЗВАГ

Багато людей потрапляють під окултний вплив через музику і комп'ютерні ігри, тому що останні нерідко пов'язані з сатанізмом і мають антихристиянський зміст. Багато рок-зірок свідомо присвятили себе служінню сатані. Наприклад, відомий рок-музикант Еліс Купер говорив: «На одному спиритичному сеансі дух пообіцяв мені славу і світове панування через рок-музику і багатство із надлишком. Єдине, чого він вимагав від мене, було моє тіло. Він хотів ним володіти»⁴.

Такі хеві-метал-групи, як Black Sabbath, відкрито демонструють свій зв'язок із культом сатани. Black Sabbath цілковито віддалася сатані в окултному хрещенні в Бірмінгемі після фільму жахів. У їхніх піснях зустрічаються такі слова: «Заплати

ВІРА

ЧИ

МАРНОВІРСТВО?

трохи і живи, як хочеш! Убий кого-небудь, ніхто не буде плакати. Нам потрібна лише твоя душа». На обкладинці музичного диска Reflection – Black Sabbath написано наступне: «А ти, бідолашний дурень, що тримаєш цю платівку в своїх руках, знай: разом із нею ти продаєш свою душу, оскільки вона швидко потрапить у полон пекельного ритму диявольської за силою музики. І цей музичний укус тарантула змусить тебе танцювати нескінченно і безперервно».

Алістер Кроулі, найвідоміший сатанист ХХ століття, який справив великий вплив на рок-музикантів, одного разу сказав: «Людина, котра живе магічним життям, намагається підпорядкувати собі і використовувати вищі сили, які вона відчуває навколо себе». Для доведення слухачів до екстатичного стану він пропонував наступні методи: ритмічна повторювана музика, наркотики і особлива форма сексуальної магії.

Відомо, що багато музикантів пишуть свої пісні під дією наркотиків. Деякі з них визнають, що натхнення для своїх творів вони отримують від якоїсь сили, що їх контролює. Так, гітарист Джон Маклафлін, який прийняв індуїзм, стверджує, що за музикою його групи Orchestra стоїть якийсь дух. Маклафлін розповідає: «Одного вечора ми з групою грали, і раптом дух увійшов у мене. Я продовжував тримати в руках гітару, але це була вже не моя гра!»

Комп'ютерні ігри є сьогодні невід'ємною частиною індустрії розваг. На жаль, ці ігри нерідко містять елементи насильства, кровопролиття, а також магії, містики та окультизму. Гравець, сприймаючи те, що відбувається на екрані, як щось реальне, занурюється у магічний середньовічний або неземний світ фентезі. При цьому часто використовується окултна символіка, різні предмети з магічним змістом.

Завдяки постійно зростаючій якості графічного виконання, відеоігри стають дедалі більш затребуваними. Сила-силенна підлітків, і на-

віть дорослих людей, по кільканадцять годин щодня просиджують за комп'ютером, не в силах відірватися від ігор, які стають для них усе більш захоплюючими за змістом і мають нескінченні продовження. Багато людей витрачають великі суми на таке «хобі». Нерідко через такі ігри у них виникає прихильність до окултних сил, що веде до спротиву християнській вірі.

ЗАБОБОНИ І КУЛЬТ ВІДЬОМ

«Темні сили відзначають своє свято» – такими словами в районі Гарц у Німеччині рекламують вальпургієву ніч. Але чи можна назвати культ диявола і відьом лише нешкідливою розвагою?

© Anneka / shutterstock.com

Поняття «відьма» (hagazussa)⁵ у німецькому суспільстві з'являється в документах IX століття і означає буквально «баба огорожі» – демонічна істота, яка проникає через паркан на чийсь приватну територію. Починаючи з 70-х років ХХ століття, в Європі можна спостерігати ренесанс відьом. Багато журналів пропонують інформацію (головним чином позитивного характеру), рекламуючи чаклунство і чарування, які нібито допомагають людям у повсякденному житті. Упевнені в собі «нові відьми» пропонують послуги, зокрема – у сфері езотерики.

З історичної точки зору, «сучасні відьми» мають витоки в фемінізмі, неоязичництві, езотериці, екологічному русі. Ці люди не знають ні

особистого Бога, ні Його одкровення. Християнську мораль і правила віри вони відкидають. У культурі відьом немає чіткого кордону між земним і потойбічним світами. Якась богиня нібито живе в людині і в природі, володіючи при цьому необмеженою космічною силою. Відьми різноманітно використовують цю тему під час своїх магічних ритуалів.

Культ відьом явно суперечить фундаментальним християнським засадам:

- Християни добре розуміють різницю між Богом і людиною (природою), а відьми обожають людину і олюднюють Бога.
- Християни мають особисті взаємини з Богом. А відьми звертаються

© Cora Reed / shutterstock.com

© shutterstock.com

до неясних космічних енергій, за якими стоять демонічні сили.

– Християни усвідомлюють глибоку зіпсованість людини, яку може подолати тільки спокутний подвиг люблячого нас Ісуса Христа. Відьми ж покладаються на ритуальний «порятунок» власними силами, виходячи з того, що людина (особливо жінка) хороша від природи.

Бог у Своему Слові засуджує будь-яке чаклунство і магію. Людина, яка займається цими речами, наражає себе на небезпеку бути ошуканою різними шарлатанами. Більш того, люди стають внутрішньо невільними, надприродні демонічні сили можуть духовно заволодіти ними. Це проявляється як у думках про самогубство, у депресіях, в різних страхах, так само й у негативних фізичних явищах і в загальному неприйнятті християнських ідей.

Вважати чаклунство просто жартом і розвагою – велика помилка. Заняття окультизмом ніколи не залишається без наслідків. Результати можуть бути найважчими, аж до демонічної одержимості.

ЩО ТЯГНЕ ЛЮДЕЙ ДО ЗАБОБОНІВ

Людина хоче знати і досягти більшого, ніж це можливо за допомогою звичайних почуттів. Та оскільки вона не може «дочекатися» від Бога всього того, що їй хочеться, вона йде до відьми, ворожки, астролога,

ясновидця, екстрасенса. Отримавши уявну можливість зазирнути в майбутнє, у світ духів і дізнавшись про своє особливе призначення, людина думає, що стане щасливішою.

Насправді ж відбувається прямо протилежне. Чи багато радості в тому, якщо людина дізнається від ворожки про свою нібито скору смерть або що насувається нещастя? Таке сталося, наприклад, із царем Саулом, якого спіткав трагічний кінець⁶.

БІБЛІЯ І ЗАБОБОНИ

Слово Боже займає принципову позицію, відкидаючи будь-які забобони. Підставою для цього є перша заповідь (2 М. 20:3 і 5 М. 5:7). Бог каже: «Хай не буде тобі інших богів передо Мною». Зірки, талісмани, відьми, чарівники і духи – все це інші боги. І, що ще гірше, у своїм невгамовнім прагненні дізнатися майбутнє людина хоче сама стати богом⁷. За першою заповіддю іде заборона поклоніння кумирам і зображенням: «Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі доли, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм» (2. М. 20:4–5). Це означає, що нам не можна шанувати жодне творіння. Бог у Своїй величі стоїть вище за будь-яке створіння. Створені істоти і речі (у тому числі ікони) недостойні справжнього шанування. Будь-яке шанування творіння замість Творця є, згідно з Біблією, ідопоклонством і забобоном⁸. «Нехай не

знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахам, і хто чарівник, і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих. Бо гидота для Господа кожен, хто чинить таке» (5 М. 18:10–12). Тут ми бачимо однозначний осуд будь-якого роду окультизму.

ЧОМУ В БІБЛІЇ МІСТЯТЬСЯ ЦІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Багато шахраїв наживається на забобонних людях, обманюючи їх⁹. Людина платить за свої забобони чималі гроші. Однак проблема тут не тільки в обмані. Біблія повідомляє нам про сатану, чи диявола, як про реальну особу¹⁰. Сатана панує над воїнством демонів, злих духів, упалих ангелів і над усім богопротивним царством¹¹. Він звинувачує людей перед Богом¹², спокушує їх¹³, і тому його ще називають лукавим.

Сатана має силу, але він не всемогутній. Бог дає йому обмежену свободу дій, і сатана використовує її для здійснення впливу на людей¹⁴. Наші слабкості збільшують його шанси¹⁵. Якщо ми запустимо диявола у своє серце, тобто якщо ми, в обхід Бога, будемо шукати собі щастя, визнання, влади, зцілення від хвороб, сатана негайно почне діяти і разом зі своїм військом демонів отримає владу над нашим життям.

У цьому і полягає велика небезпека забобонів: хто не вірить в Ісуса Христа, єдиного істинного Бога, і не перебуває під Його захистом, – той у зоні впливу сатани. А якщо він до того ж іще свідомо наражає себе на небезпеку, то неодмінно загине. Як вірно зауважив поет, якщо ти не відкриєш двері для віри, то марно вірство пролізе до тебе через вікно. Якщо не послухаєш Ісуса, то до тебе прийдуть духи¹⁶.

ЯКОЇ ЖЕРТВИ ВИМАГАЮТЬ ТЕМНІ СИЛИ

Слуги зла можуть надавати людям певну допомогу, здійснювати чудеса і навіть використовувати при

цьому ім'я Бога¹⁷. Однак у винагороду собі вони жадають від людини її душу. Біблія повідомляє про демонічну одержимість¹⁸. Біблійні описи настільки точні та конкретні, що одержимість неможливо кваліфікувати лише як «античний опис психосоматичних порушень», як це часто сьогодні робиться. Звичайно, багато

хвороб можна пояснити з медичної точки зору, але це не виключає демонічної одержимості, особливо в тих випадках, коли люди займалися окультизмом, мали спілкування з відьмами, чаклунами, духами та сатаною.

За будь-якими окультними проявами (у тому числі так званої білої

магії, чудотворного лікування, зловживання християнськими термінами і віршами з Біблії) у кінцевому підсумку ховаються ті ж сатанинські сили. Диявол хоче утримати людей від рятівної віри в Ісуса Христа, Сина Божого.

Переклад з німецької Марії ВІНС

Якщо ви опинилися в залежності від сил темряви, якщо ваші, здавалося б, такі нешкідливі захоплення окультними практиками загнали вас у кут і ви не бачите виходу, не впадайте у відчай, вихід є. Сповідайте Богу, краще за все в присутності досвідченого духовного наставника, усі свої гріхи гидоти і зречіться влади сатани. Усвідомлено встаньте під

захист пролітої за вас крові Христової і визнайте над собою владу Святого Духа, який живе в вас. Будьте слухняні тільки Слову Господа, кожного дня дякуйте за Його спасіння і захист. Спілкуйтеся з посвяченими Богові людьми. Читайте щодня Євангеліє, часто моліться Господу, і ви знайдете мир Божий.

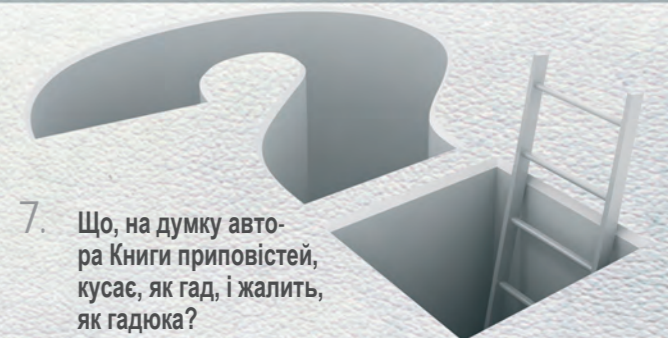
¹ Від лат. *occultus* – прихований, таємний.
² Від грецьк. *esotericos* – таємні містичні знання, вчення.
³ Застереження: людина, що займається йогою (і подібними вправами), навіть в адаптованій до західного світу формі (у тому числі і через незнання) відкриває себе демонічним впливам.
⁴ Цитати взяті з фундаментальної праці музикознавця Адольфа Грауля «Рок-, поп- і техно-музика та її вплив. Науково-біблійне дослідження».

⁵ Даний абзац ґрунтується на даних з «Малого довідника езотерики» Лотара Гассмана і Михаїла Коча.
⁶ 1 Сам. 28: цар Саул відвідав ворожку в Ен-Дорі й тим самим погубив самого себе і близьких йому людей.
⁷ Бут. 3:5.
⁸ Рим. 1:22–25.
⁹ Досить згадати, наприклад, гороскопи в газетах, що написані в найзагальніших словах і часто не відповідають (так само сумнівним) правилам астрології.

¹⁰ Об. 20:2.
¹¹ Лк. 10:17–18; Мт. 12:22–29; Еф. 6:11–13.
¹² Йов, 1:6–12.
¹³ Мт. 4:1–11.
¹⁴ Див. також: Йов, 1:6–12.
¹⁵ Мт. 4:2; 6:13.
¹⁶ Перефразований вислів Емануеля Гейбеля.
¹⁷ Мт. 24:24; 2 Кор. 11:14; 2 Сол. 2:9; Об. 13:13–14.
¹⁸ Мт. 8:28–34; 10:8; 12:22–29.

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ТИХ, ХТО ЧИТАЄ БІБЛІЮ

1. Які риси характеру дівчини мали вказати на наречену для Ісака?
2. Хто передав своєму синові подарунки: бальзам і мед, пахощі та ладан, фісташки і мигдальні горіхи?
3. Як довго Маріям була прокаженою, відокремленою від стану за те, що наважилася заперечувати чільне становище Мойсея?
4. Кому вождь війська Господнього сказав: «Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно»?
5. Хто позбувся життя за те, що відмовився бити іншу людину?
6. Яку власність Навота забавив мати цар Ахав?

7. Що, на думку автора Книги приповістей, кусає, як гад, і жалить, як гадюка?
8. Ім'я передостаннього царя Іудеї, який наказав схопити пророка Єремію?
9. Ім'я імператора, який змусив іудеїв, у тому числі Акилу та Прискиллу, щоб вони покинули Рим?
10. Які слова Мойсея, які не згадуються у Старому Заповіті, зустрічаються в Новому Заповіті?

Відповіді на сторінці 31

Дорогі друзі!

Ми все ще вражені, що, незважаючи на проблеми Вальтера зі здоров'ям, ми мали можливість і цього року здійснити поїздку в СРСР. Візу ми отримали без жодних проблем, правда, нам довелося дуже довго чекати затвердження маршруту нашої поїздки. Нарешті настав день, коли ми тримали в руках узгоджену програму, значно скорочену і змінену «Інтуристом» із незрозумілих для нас причин.

Основними пунктами цієї програми було відвідування Москви і Караганди (Казахстан). Найважливіші для нас міста в Сибіру з великими німецькими церквами залишилися, на жаль, недоступними. Нам дозволялося лише відвідати цікаві, з туристичної точки зору, міста Іркутськ і Братськ, де ми, проте, не змогли знайти жодної лютеранської церкви.

Сибір виявився зовсім не таким, як ми його собі уявляли. Росія, ймовірно, найбагатша країна у світі – з точки зору корисних копалин і енергоресурсів. А яка прекрасна тайга навесні зі своїми нескінченними світло-зеленими

лише кочівниками голому степу. У минулому столітті там виявили поклади кам'яного вугілля: один хлопчик-пастух кинув «камінь» у багаття, і він яскраво спалахнув.

Справжній підйом місто пережило в 1941 році з початком Великої Вітчизняної війни (в пам'ять про яку в кожному місті встановлено пам'ятник із почесною вартою і вічним вогнем), перетворившись на тиловий центр, який забезпечував країну продовольством і вугіллям: 140 підприємств були евакуйовані в цей регіон. Для прискорення розвитку гірничодобувної промисловості були відряджені «донецькі брати». Ну а без евфемізмів це означає, що більша частина радянських німців із початком війни була виселена зі своїх давно обжитих місць на півдні Росії в Караганду, інші – в Сибір. Їх переживання, голод, холод, хвороби, репресії, смерті сотень тисяч людей, які не витримали такого життя, добре описуються Бертою Бахманн у книзі «Спогади про Казахстан». Але ще більшим дивом нам видався той факт, що 40 років потому там усе ще проживає 200 000 німців.

І приблизно 5000 із них належать до лютеранської церкви, не рахуючи баптистів і незареєстрованих християн.

В епоху «залізної завіси», коли Місіонерський союз «Свет на Востоке» на території СРСР був змушений діяти нелегально, основним каналом для обміну інформацією стали туристичні поїздки. Та оскільки співробітники місії не могли відкрито відвідувати Радянський Союз, цим займалися довірені люди, вірні друзі місії. Серед них були Вальтер та Ельфріда Тлах.

Вальтер був одним з активних учасників церковного опору Гітлеру під час Другої світової війни, засновником консервативної біблійної

університетської освіти, відомої як «Альбрехт Бенгельхаус», а також засновником євангельського руху «Об'єднання Людвіга Хофакера», який борювався з ліберальним богослов'ям у Німеччині. Він активно допомагав церквам за залізною завісою, відвідуючи громади в соціалістичних країнах. Протягом декількох років він зробив 26 таких поїздок.

Пропонуємо вашій увазі, шановні читачі, один із листів Вальтера та Ельфріди Тлах, який вони написали своїм друзям після поїздки в СРСР у 1981 році.

лісами! Хоча ми подолали 8000 км, рухаючись на схід, але побачили лише невеличку частинку цієї країни. Ми можемо лише повторити те, що вже відчули раніше, під час нашої першої поїздки, і що ще в 1916 році десятирічний Клаус Менерт сказав своєму впевненому в перемозі вчителю гімназії: «Росія... величезна країна, на Уралі вона тільки починається» (Ein Deutscher in der Welt, S. 41). В одному лише Сибіру є більше запасів нафти, ніж у всіх арабських країнах, разом узятих. З політичної точки зору, це означає абсолютну перевагу Росії над Заходом, оскільки багато що в майбутньому буде визначатися запасами сировини та енергії.

Однак ми вирушили в дорогу не для того, щоб давати політичні прогнози або робити рекламу «Інтуриста», хоча й отримали там дійсно

гідне обслуговування. Ми мали намір відвідати віддалені німецькомовні лютеранські церкви. По-перше, нам хотілося б висловити подяку за молитви, силу яких ми виразно відчували, і фінансову підтримку. Багато хто нам казав: «Ви це робите замість нас». Такі слова роблять нас представниками багатьох християн у цих поїздках.

Назва збірки гімнів «Ім'я Ісуса не змовкне ніколи» стало для нас девізом після того, як митник під час огляду, який ми очікували протягом двох годин, легко знайшов у нашій білизні другий том цього пісенника, але потім мовчки поклав його на місце. Можливо, йому сподобалися ноти на обкладинці або червоний колір цієї книги?! А може, він навіть зрозумів назву? Обмінявшись із дружиною поглядами, ми хутко закрили валізи –

Незабутнє відвідування

тепер можна було трохи розслабитися. Навіть графік подорожі, який здавався нам спочатку невдалим, бо всі перельоти припадали на неділі, дозволив нам узяти участь у повсякденному церковному житті в Караганді, включаючи хорові співи, іспити конфірмантів, два богослужіння з подальшими спілкуваннями, а також молодіжне зібрання.

Від знайомих переселенців із Казахстану ми отримали адресу однієї сім'ї, яка й привела нас до церкви. Без неї ми б ніколи не знайшли цей будинок на околиці, зовсім не схожий на церкву. Нам іще пощастило, що знайшовся таксист, який погодився везти нас по бездоріжжю у цей віддалений район. І він не заспокоївся, поки не висадив нас біля типового зеленого дерев'яного паркану, з гавкаючими за ним собаками. За цим парканом сором'язливо стояла будівля, побудована скоріше в стилі барака, ніж бароко.

Караганда – молоде промислове місто з населенням близько 500 000 жителів, створене Сталіним у населеному самими

– Вам, напевно, все здається тут дивним і дивакуватим? – запитала нас на старому швабському діалекті одна мила сестра-хористка, маючи на увазі «старомодні» пісні, записані від руки в майстерно оформленій збірці, довгі проповіді, що читаються в церкві, а також стару літургію, висхідну до XVIII століття.

– Так, це дійсно диво, що ви ще живі і ведете таке багате церковне життя посеред казахського степу! – відповіли ми.

Без будь-яких ознак невдоволення або втоми пройшли два богослужіння (через нестачу місця віруючі збирались у дві зміни – вранці та після обіду) тривалістю більше трьох годин кожне, з літургією і проповідями (одна з них була на основі тексту швабського лютеранського богослова М. Ф. Рооса), хоромим і загальним співом. Потім були зібрання в стилі швабської штунди, на які залишилися багато віруючих. Ми були до глибини душі зворушені строгим біблійним тлумаченням, почутим від цих простих братів (пенсіонерів та шахтарів), які не мають богословської освіти, з боєм думаючи про лібералізм у наших західних церквах. При цьому тут не було ніякого відсторонення від зовнішнього світу, «занурення в духовність», адже якщо ти твердо віриш і тримаєшся буквального тлумачення біблійних текстів, у тебе обов'язково виникнуть суперечності з атеїстичним оточенням.

Один брат простодушно зауважив: «Подумати тільки: є люди, які кажуть, що людина походить від мавпи!» Це прозвучало іронічно, але ж за таке могло послідувати «запрошення на бесіду» з представниками влади. В цілому ж у питаннях взаємин із державою віруючі тут строго дотримуються старої лютеранської традиції слухняності владі, якщо тільки це не йде проти їхньої християнської совісті.

Найбільш хвилюючим моментом для нас стала загальна тиха молитва на колінах – свого роду молитовне спілкування, коли кожен пошепки приносить Богу свої потреби. Приміщення наповнилося наростаючим і потім стихаючим гулом, поки шепіт не перейшов в окремі зітхання. Як прекрасно літургія з молитвами, співами, читанням проповідей поєднувалася з п'ятою неділею після Пасхи (за літургійним роком)! Також і брати, які проповідували на зібранні, орієнтувалися на цю дату. А який багатий репертуар духовних гімнів! Вони вибиралися спонтанно, в залежності від теми проповіді, і повідомлялися хористам.

Великим дивом для нас стало молодіжне зібрання в неділю ввечері. В принципі, це було не що інше, як «штунда», тільки тут Слово проповідувалося молодими братами, а молодіжний хор із оркестром забезпечив цьому вечору музичний супровід. Робота з християнською молоддю заборонена законом, тому зустрічі віруючих юнаків і дівчат можуть проходити тільки у вигляді церковного зібрання (співвідношення молоді і дорослих у громаді приблизно 250:250), що, до речі, допомагає природним чином уникнути розриву між поколіннями.

Гостю на кожному зібранні надавалася можливість сказати вітання, що виливається зазвичай у цілу проповідь, хоча представник місцевої міліції дав братам вказівку: говорити тільки одну хвилину. Віримо, що ці привітальні промови досягли сердець людей, оскільки були почерпнуті зі Слова життя. Незабутнім кульмінаційним моментом після прощальної проповіді Вальтера був гімн:

*Радість, радість нездоланна!
Будьмо раді повсякчас!
Промінь світла, Богом даний,
Буде сяяти для нас.*

Як тільки не висміювався у нас цей гімн, який вважався прикладом якогось емоційного християнства минулої епохи! Тут же варто було російській німкені з Німеччини лише несміливо висловити бажання заспівати цю пісню, як уся церква, з музичними інструментами, від щирого серця тут же влилася в спів від першого до останнього куплета. Ми були глибоко вражені цим співом – свідченням церкви, яка не має іншої радості, як тільки в Ісусі й у спілкуванні віруючих!

Нам згадався один конфірмант (син міліціонера, член молодіжної групи), який розповів напередодні напам'ять, без зупинки, Перший псалом (в якому, до речі, чотири рази згадуються атеїсти!), тоді як інші не могли доладно розповісти напам'ять «Отче наш», символ віри і Десять заповідей – ні російською, ні німецькою.

Пригадується також дівчина, яка кинула навчання (вона вчилася на педагога), тому що деякі предмети суперечили її совісті, і стала швачкою. Сестра Е., яка в свої 58 років майже не могла прямо ходити (настільки ослаб її організм унаслідок багаторічної важкої роботи), в п'ятницю упродовж десяти годин стояла в черзі за одним кілограмом ковбаси, щоб зробити нам на неділю бутерброди. Як їй хотілося ще раз побачитися з матір'ю і сестрами, які вже переїхали на Захід! Або ще: як можна співати «Радість, радість нездоланна!», працюючи в шахті і прибігаючи відразу після зміни на богослужіння, яке вже почалося, як це робить місцевий регент? З цією піснею в серці, з очима, повними сліз, ми попрощалися з громадою. Після цих відвідин мета нашої поїздки була вже досягнута: ми мали можливість в одному місці побачити і почути, як Господь робить мертвих живими.

Після цього нам уже було легше змиритися з тим, що за графіком поїздки в Алма-Аті передбачався лише короткий приватний візит. Ми дізналися, що й там віруючі живуть насиченим духовним життям. Нас наполегливо запрошували приїхати знову й побути там довше, бажано з цілою групою (плани на таку поїздку вже складаються). Нам вдалося також коротко висвітлити з іншої перспективи питання, яке дуже хвилює всіх німців, – про переселення до Німеччини: не може бути, щоб у 1941 році так багато християн лише волею випадку були вислані в регіон, куди інакше не потрапив би жодний місіонер. Християнське свідчення набагато важливіше за збереження німецької самобутньої культури. І саме в умовах посиленої русифікації ми повинні виконувати Велике доручення Христа по відношенню до всіх народів. А переїзд до Німеччини часто пов'язаний із появою численних проблем і розчарувань. Звичайно, нелегко бути почутими, перебуваючи далеко і в безпеці. Тим більшою вдячністю наповнилося наше серце, коли ми почули думку однієї відвіданої нами сім'ї: «Ми не будемо домагатися дозволу на виїзд манівцями. Бог, якщо буде Його воля, введе нас і так».

Ви, звичайно, зрозумієте, що ми не можемо багато розповісти про наші зустрічі в Москві. Ситуація у брата В. була настільки важкою, що ми не змогли поїхати до нього додому. За ним постійно стежать, тому ми могли розмовляти тільки в парку або в машині, безперервно спостерігаючи за рухом через дзеркало заднього виду. Нас радує, що брат В. досі не піддається спокусі виїхати закордон і залишається у своїй молодій громаді. Йому дуже боляче, що «закордонні представники» церкви користуються таким авторитетом на Заході. Звичайні віруючі нічого не знають про їхні дії, отже, ці дії здійснюються не від їхнього імені. Наприклад, вступ до Екуменічного союзу відбувся без відома церков. «Не міг би ваш уряд заборонити цим людям в'їзд на Захід?» – запитав брат В. Говорячи так, він, мабуть, виходив із досвіду життя у своїй країні. Небезпеки демократії йому не знайомі. Брат В. настійно просить нас приїхати знову для тлумачення Біблії та надання деякої інформації. Потрібно наполегливо молитися про брата і його дружину, щоб Бог дав йому здоров'я і сил витримати всі випробування!

Минулої зими нам довелося три тижні відпочити на Чорному морі (замість скасованого через хворобу відвідування місіонерів у Бразилії). Ми зустрілися з Тео. Виявилось, що він був у глибокій депресії і дуже хворий. На одному домашньому спілкуванні він уже майже не міг перекладати нам. Навесні до нас дійшло повідомлення, що його відправили в санаторій у зв'язку з перенесеним інфарктом міокарда. Його дружина якраз

у той час отримала дуже цікаву роботу в лабораторії, але незабаром їй довелося – на превеликий жаль начальства – звільнити це місце для абсолютно некомпетентного партійного товариша. Нещодавно вона начебто знову знайшла роботу, але невідомо, як довго там протримається, тому що всі її колеги там – партійні функціонери. З такими труднощами стикаються віруючі у своєму буденному житті! Тим більшою була їхня радість, коли один з них, після численних безуспішних спроб, нарешті отримав ступінь кандидата наук. Серед них є й винахідник, якого негласно дуже поважають у наукових колах.

Не забудьте у своїх молитвах і дітей, деяких з них ви знаєте на ім'я. Це просто диво, що ці діти досі, з нерозділеним серцем, залишаються в родині і громадах. Минулого літа С. вдалося навіть побувати в християнському молодіжному таборі. Хоча туди кілька разів приходили «гості» з КДБ, але завдяки партійному «дяді» табір, замаскований під сімейний відпочинок, вдалося провести до кінця. Це важливі події і переживання для віруючої молоді, адже молоді люди, будучи «відщепенцями» у своїй країні, не мають особливих можливостей брати участь у розважальних заходах, запропонованих соціалістичним суспільством.

Брату Т., який знаходиться у в'язниці, на Різдво дали відпустку, і він зміг навіть проповідувати у своїй церкві, яка, слава Богу, на відміну від церковного керівництва, не зрелася його. Як ми дізналися, у травні він звільнився – за хорошу поведінку або за станом здоров'я, невідомо. Невідомо також, чи виповнилося його бажання про звільнення сина від алкогольної залежності. Решта новин, отриманих нами звідти, настільки гнітючі, що ми не в силах навіть побіжно згадати про них. Але в нас ще є можливість допомагати.

Якщо є на те воля Божа і Він дасть нам здоров'я, ми збираємося цього року здійснити ще одну поїздку в НДР, а також ненадовго з'їздити на Чорне море. Дуже просимо молитися про це.

Зі щирим привітанням, у тому числі від імені всіх віруючих, яких ми відвідали,

Ельфріда і Вальтер ГЛАХ,
Херренберг (Німеччина), літо 1981 р.

Переклад з німецької Марії ВІНС

свого скромного будинку і... пішов у вічність, у небесний дім. Знаємо, йому там добре, а ось нам без нього погано. Але віримо – зустріч буде! «Праворуч від Золотих воріт у Небесному Єрусалимі», – як любив говорити Федір своїм друзям, підбадьорюючи їх у вірі.

Умів він це робити не тільки на словах: був позитивним, веселим. У нього не було розбіжності між серцем, сповненим радістю спасіння, і сяючим обличчям. Цього так не вистачає нам, пострадянським віруючим, ми навіть про радість говоримо з похмурими обличчями. Федір був інший.

ТІ БУВ ПРАВИЙ, ПЕТРОВИЧУ!

Це сталося зовсім недавно, 28 березня поточного року. Мій мобільник дрижав від шквалу дзвінків, а мозок підривала звістка: помер Федір Петрович Беспалов. Християнин і Пастор з великої літери, євангеліст і місіонер, засновник євангельських громад у пострадянський період на сході України і перший голова Асоціації церков «Світло Євангелія». Ми всі його з повагою називали Петровичем. Мій найближчий друг і співробітник на ниві Божій – помер? Цього не може бути! Розум відмовлявся у це вірити. Смерть – це не про Федора Беспалова.

Петрович завжди чудово виглядав: підтягнутий, стрункий, спортивний. Він чудово грав у волейбол. Йому було всього 59.

Він мало, дуже мало прожив. «Помер ти різко і зненацька...» – як сказав поет. Господи, як боляче!..

Жив Федір яскраво, щиро, присвячено. Він просто горів у служінні Всевишньому. Віддав себе Богу до кінця, зберігши Йому вірність до останньої секунди, до останнього удару серця. І помер на ходу: вибіг на сходи

він не соромився запитувати друзів, шукаючи відповіді на важкі духовні питання, хоча багатьох міг би навчити сам. Федір мав приголомшливий досвід життя, віри та служіння. Після розпаду СРСР, з милості Господа, нам із ним усе ж вдалося закінчити семінарію. Час навчання був благословенним.

Петрович був дуже працьовитий і товариський. Він любив людей, прагнув їх спасіння, умів із ними розмовляти. І зі старим, і з малим. Бесіда зазвичай текла повноводною рікою, впливаючи на серця людей і спонукаючи їх замислитися про сенс життя і вічності, про Бога і Його Слово. Я цього у нього вчився. Ех, Петровичу! Мені тепер так бракує твоїх підбадьорливих дзвінків, живого голосу і улюбленого вітання: «Павле, живий Господь!»

Ми з ним були дуже близькі – і за способом мислення, і духовно. Відчувалася спорідненість душ, розуму

і долі. Рано він пішов, дуже рано... Але чи варто сперечатися зі Всевишнім? Як сказав Шекспір: «Щасливі помирають рано». І це дійсно так. Господи, я теж хочу смерті, як у Петровича: на ходу, на бігу, на ногах! Щоб не обтяжувати рідних і близьких...

Федір був полум'яним проповідником Євангелія, благовісником від Бога. Мабуть, це був його найбільший дар. Він говорив сильно, переконливо, емоційно. Мова його була насиченою прикладами з життя, причому зазвичай – з його власного. Йому було що сказати людям. Таким я його назавжди і запам'ятав: динамічним, із вулканом почуттів, із величезною силою впливу. Одним своїм словом він утримував увагу сотень людей.

Петрович мав талант духовного лідера, він умів запалювати серця і вести за собою людей, подаючи їм особистий приклад. Умів служити іншим. Жертвував сном, часом,

здоров'ям. Дивлячись на нього, я згадував розповідь про те, чим відрізняється хороший командир від поганого. Перший веде за собою солдатів у бій, а другий – посилає їх на смерть. Як то кажуть, відчуйте різницю. Петрович вів за собою у бій. За справедливість, за проповідь Євангелія для спасіння людей, за розширення меж Царства Божого. Вірю, що у вічності в нього всі груди будуть в орденах. «О, капітан! Мій капітан!» – так починається знаменитий вірш Уолта Уїтмена.

Федір був пастором-новатором. Він не боявся нових форм проголошення Євангелія в сучасному світі. Особливо у служінні дітям і молоді. Діставалося йому за це від наших старших братів. Ох, як діставалося! Харизматом позаочі називали,

коли в чотирнадцятому році неждано-негадано прийшла війна й увійшли в наші міста і села озброєні люди на танках і БТРах, багато служителів церков, під грим гармат і виття снарядів, усе кинули і поїхали в безпечні місця. Як же, існувала реальна загроза життю! Так, існувала... Але Петрович залишився, не втік, не кинув церкву, хоча було страшно та невимовно важко.

Спасибі тобі, Петровичу! Ти був пастирем добрим, який наражає душу свою за овець. У тобі жив Великий Пастир, і це Він зробив тебе таким. Нам є з кого брати приклад вірності і мужності. Вірю, нагорода твоя велика.

Я безмірно радий, що зміг заїхати до Федора в Дружковку за два дні

імена знає Бог. Це називається – побачити Єрусалим і... померти.

Федір Беспалов був люблячим батьком, у них із Катериною один син і три дочки. Всі діти – віруючі. Це хороший індикатор «якості» віри батьків. Нехай потішить Господь нас усіх, мої любі друзі: Катерина Іванівна, Петро, Аня, Іра, Любочка, зяті та онуки. Ми любимо вас! Плачемо й сумуємо разом із вами. Господь Духом Святим і Словом Своїм обов'язково потішить вас.

Похорон Федора Беспалова був багатолюдним і чудовим (якщо можна так висловитися). Бог через уста братів і сестер промовляв до наших сердець. Безліч гостей, квітів, вінків. Десятки пресвітерів приїхали з різних міст і селищ. Лунали прекрасні

циралися, відлученням погрожували. Дехто з братів свій надмірний фундаменталізм, із акцентом на «правильну», традиційну форму, оголосив нормою святості та єдино вірним курсом євангельського братства. Хоча ті ж самі люди із задоволенням на нових автомобілях переміщуються і сучасними гаджетами користуються. Час і Бог нас розсудять. Але в громаді, де ніс пастирське служіння Петрович, діти і молодь просто парили у хмарах, гули, як бджоли у вулику. Славили Христа, зростали у вірі і пізнанні Його Слова. Росли на очах. Ти був правий, Петровичу!

до його смерті. Він тоді тільки повернувся зі Святої землі, щасливий, якийсь просвітлений, але втомлений.

Останнім часом сильно турбував його високий рівень цукру в крові. Ми разом поїли, він мені захоплено розповідав про Єрусалим, про біблійні місця, про дорогих його серцю людей, про братерське спілкування і душевні бесіди допізна. Віруючі друзі подарували йому цю путівку. Він був зворушений таким подарунком від Господа. Сам би він не зміг поїхати, жили вони з дружиною Катериною скромно. Нехай винагородить Господь жертвних людей! Їхні

проповіді, зворушливі свідчення і чудові піснеспіви.

У народі про талановитих людей кажуть: Бог їх поцілував. Судячи по плодах прожитого життя і служіння Петровича, Бог його поцілував дуже міцно! І обдарував багатьма здібностями і талантами. Слава Йому за це! Я щасливий вірити в нашого великого Бога і служити Йому. Він всемогутній, люблячий, рятує. Він запалює такі зірки, як Федір Беспалов. Господь дав нам його, Він і взяв. Тож нехай буде ім'я Його благословенним і уславленим!

Павло МИНАЄВ

Правдивий друг любить за всякого часу, в неволі ж він робиться братом.
Пр. 17:17

© Pressmaster / shutterstock.com

БОРИСКА І

Відбувалося це в Казахстані. Жили-були двоє нерозлучних друзів, Бориска і Петрусь. Борисці було дев'ять, а Петрусь – вісім. Будинки їхні стояли по сусідству. Борисчина мати, Галина, керувала хором у лютеранській церкві. Це було за радянських часів: стеження за віруючими, загрози і в'язниці, усевидюще око КДБ...

Зачастили співробітники органів і до Галини. Приїжджали виключно по ночах (нечестиві нерідко ховаються під покривом темряви). Раз на тиждень, в один і той самий день, після півночі, до будинку підїжджав узик, який у народі називався «воронок». Машину заглушували чомусь осторонь, біля паркану Петруся. Двоє людей у цивільному вистрибували з машини і рішуче прямували до Борисчиної оселі. Водій залишався в машині.

Як по задалегідь написано-му сценарію, ці двоє проводили

Шириня ДОСОВА

у Борчиній оселі болісний допит його матері, який зазвичай тривав дві години. Один із співробітників був довготелесий і похмурий, а другий – пухкий і червонощокий, йому бракувало тільки фартуха м'ясника. Після допитів матір вивозили на чорному «воронку» в міліцію. Там починався повторний допит, який тривав ще пару годин. Підслесливим голосом, із придихом, «м'ясник» виявляв батьківську турботу:

– Ви, напевно, втомилися, Галино, і хочете додому, до дітей. Вони дуже чекають на вас. Підпишіть ось цей папір про те, що ви чули, як проповідник вашої церкви зводив наклепи на радянську владу і говорив погано про її вождів. Багато хто вже підписав. І вам треба. Розпишіться ось тут і йдіть додому, до дітей. Ми вас більше турбувати не будемо.

Але Галина кожного разу стояла на своєму:

– Я нічого подібного ніколи не чула. Не буду підписувати явну брехню!

Хоча в органах знають, як залякувати і вимотувати людину, тут не на ту нарвалися. Галя виявилася не з боязких. Кремінь! Навідріз відмовилася співпрацювати і не підписувала жодних паперів. Під ранок її відпустили. Додому йти вже не було сенсу, і вона йшла на роботу в друкарню, де працювала прибиральницею.

Одного разу такий нічний допит врятував життя начальнику друкарні. Як то кажуть: немає лиха без добра.

Того дня він прийшов на роботу раніше, ніж звичайно, ще вдосвіта. Йому раптом стало погано з серцем, і він втратив свідомість. Повернувшись із допиту на роботу, Галя побачила, що начальник лежить на підлозі. Поруч – нікого. Вона негайно викликала швидку допомогу і тим самим врятувала життя людині.

Здоров'я начальника з часом повністю відновилося. Після того, що сталося, дружина начальника називала Галину не інакше як «рятівниця ти наша». Галину почали запрошувати в дім цієї родини, вона допомагала по господарству, полюбилося господарям і стала дуже близькою до них. Начальник друкарні, у свою чергу, надавав допомогу її дітям. На роботі Галя всі цінували й любили. Такий контраст виходив: із одного боку – допити, образи, приниження, клеймо зрадниці і ворога, а з іншого – повага, вдячність і любов. Як написано: «...вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її» (1 Кор. 10:13).

Приїзди ненависного для Бориски «воронка» тривали більше трьох

зрозумів друга з півслова і відразу дав добро. Допомогти другові – свята справа. Крім того, він і сам загорівся цим авантюрицьким планом.

І ось, коли ненависний «воронок» чергового разу загнувши двигун біля Петрусєвого будинку, хлопці були вже напоготові. Вони сховалися за парканом, попередньо видерши з нього кілька цвяхів, щоб потрібного часу, розставивши пару дощок, непомітно пролізти на вулицю.

Хлопчаки сиділи тихо. Ніч. Темно. Тільки чутно стрекіт цвіркунів. Коли двоє дізнавачів вийшли з машини і попрямували до Галини, її син проліз через паркан до машини і взявся за справу. Він почав вигвинчувати ніпелі з коліс і повільно випускати повітря. При цьому камера видає гучний шиплячий звук: «пиш-ш-ш-ш».

ПЕТРУСЬ

У нічній тиші цей звук був би добре чутний. Але Бориска знав, що робив, і до своєї диверсії підготувався ґрунтовно. Він спритно наклав ковпачок ніпеля мокрою ганчіркою, тому ніякого шуму не було. Де він цього навчився? У іншого сусіда, Вовчиного батька, котрий займається ремонтом автомобілів. Хлопчисько часто бував у нього в гаражі і спостерігав за роботою, іноді й допомагав. І от тепер стало в нагоді.

Так Бориска поступово спустив усі колеса, одне за іншим. А що ж у цей час робив Петрусь? Він стояв на посту. Вірніше, сидів у засідці і не зводив із водія очей. Між друзями була домовленість: якщо водій відчує недобре і вийде з машини, Петрусь мав одразу ж пульнути з рогатки камінчиком у вікно свого будинку так, щоб із гуркотом розбити скло. Це відволіче водія і дасть Борисці змогу втекти. У темряві обличчя не розгледіти, ніхто не дізнається, хто спускав колеса.

Ото вже Петрусь! Справжній друг! Адже палити він збирався по

своїх вікнах (тієї кімнати, де спав). Але, на щастя, бити скло не знадобилося: Бориска виконав свою роботу чисто. Водій-казах навіть оком не зморгнув (або все ж задрімав?). У будь-якому разі він продовжував спокійно сидіти в машині зі спущеними колесами. Бориска був ще той мастак! Гаряча любов до матері наповнювала його юне серце і пробуджувала безстрашність. Закінчивши свою роботу, хлопчачи знову сховалися за парканом і з цікавістю чекали подальших подій.

Нарешті довготелесий із «м'ясником» вийшли з дому і повели Галя до машини. Підійшовши ближче, вони остовпіли: їхній «воронок» став помітно нижчим і мало не торкався землі днищем. А водій спокійно сидів за кермом. Що тут почалося!.. Концерт. Чудовий діалог із водієм.

– Де ти був? Чому залишив машину без нагляду?

– Начальнику, клянусь, я нікуди не виходив ні на секунду!

– Значить, ти заснув на завданні! – закричав «м'ясник».

– Начальнику, клянусь, не спав!

– Якщо ти не спав, як таке могло статися? Ти що, оглух? Як можна було не почути, що у тебе в машині всі колеса спускають?!

Водій, мало не плачучи:

– Клянусь, не спав! Ні, не оглух. Людей навколо не було. Ні душі...

Тоді довготелесий із «м'ясником» йому роздратовано, в один голос: – Так хто ж це зробив?

Водій розгублено:

– Аллах... Аллах... Аллах зробив!

Галину тієї ночі не змогли відвезти до відділку. Вона повернулася додому. Сім'я раділа і дякувала Господу. Бориска, як Штірліц, мовчав і нікому не розповідав про свій хуліганський учинок. І Петруся не здав. Адже вони – друзі! Хлопчаки впоралися зі своїм завданням і зуміли захистити Галину. І Бог їм у цій справі явно допомагав!

З того дня «воронок» більше не приїжджав за Галею. І це було для Бориски найбільшим щастям.

45
РОКІВ
ЖУРНАЛУ

ВІЧНЕ СЛОВО

**Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували,
що як хто працювати не хоче, – нехай той не їсть!
Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, –
нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять.**

2 Сол. 3:10–11